

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Jennie Svensson

Regler som begränsar rätten till
ränteavdrag – de lege lata och
de lege ferenda

Examensarbete
30 högskolepoäng

Handledare
Mats Tjernberg

Skatterätt

HT 2011

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Metod och material	6
1.3 Avgränsningar	7
1.4 Disposition	8
2 BAKGRUND	9
3 RÄNTEAVDRAGSBEGRÄNSNINGSGREGLER – DE LEGE LATA	11
3.1 Reglernas tillkomst	11
3.1.1 Domarna	11
3.1.1.1 RÅ 1990 ref 34 - Mobil-Oil	11
3.1.1.2 RÅ 2001 ref 79 – Kommunmålet	12
3.1.1.3 RÅ 2007 ref 85 - Industrivärden	12
3.1.2 Lagstiftningsarbetet	12
3.1.2.1 Skatteverkets promemoria	13
3.1.2.2 Finansdepartementets promemoria	13
3.1.2.3 Lagrådsremissen	15
3.1.2.4 Lagrådets yttrande	16
3.1.2.5 Regeringens proposition	17
3.2 Problem och oklarheter med reglerna	19
3.2.1 Kringgåendemöjligheter	20
3.2.2 Kompletteringsreglerna	21
3.2.2.1 Tioprocentregeln	21
3.2.2.1.1 Kommentarer	23
3.2.2.2 Ventilen	24
3.2.2.2.1 Kommentarer	27
3.2.3 Förenligheten med EU-rätten	28
3.2.3.1 Etableringsfriheten i EUF-fördraget	28
3.2.3.2 Ränste/royaltydirektivet	31
3.2.3.3 Kommentarer	32
3.2.4 Förenligheten med skatteavtalsrätten	33
3.2.5 Förenligheten med svenska rättsprinciper	34

3.2.5.1	Kommentarer	35
3.3	Skatteverkets kartläggning och förslag på förändringar	36
3.4	Reflektioner och slutsatser	36
4	RÄNTEAVDRAGSBEGRÄNSNINGSGREGLER – DE LEGERENDA	40
4.1	Några andra jurisdiktioners regler	40
4.1.1	Danmark	40
4.1.2	Frankrike	42
4.1.3	Nederländerna	42
4.1.4	Storbritannien	44
4.1.5	Tyskland	45
4.1.6	Kommentarer	46
4.2	Tre förslag	47
4.2.1	”Skattereduktion” – Sven-Olof Lodins förslag	47
4.2.1.1	Kommentarer	48
4.2.2	”Positive ordering” – Jesper Johanssons förslag	49
4.2.2.1	Kommentarer	49
4.2.3	Begränsning sett till globala koncernens ränteutgifter i förhållande till dess EBITDA – Stuart Webbers förslag	51
4.2.3.1	Kommentarer	52
5	AVSLUTNING	54
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	57
	Offentligt tryck	57
	Litteratur	58
	Övrig litteratur	58
	Artiklar	58
	Skatterättsliga	58
	Dagspress	59
	Övrigt	59
	Enkät	59
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	61
	Skatterättsnämndens förhandsbesked	61
	Högsta förvaltningsdomstolens mål	61
	EU-domstolens mål	61

Summary

On January 1, 2009, rules that limit the deductibility of interest started to apply. These are applicable to intragroup loans issued in connection with the acquisitions of shares from affiliated companies. The rules aim to prevent tax avoidance in the form of interest turbines (räntesnurror). The Swedish tax authorities had identified structures in which this procedure had been used in tax avoidance purposes. When it was evident that neither the correction rule nor the general tax avoidance rule applied the legislative process started.

Through discussions in literature, preliminary rulings and investigations it is proven that the current rules on interest deduction limitations contain problems. In addition to difficulties of implementation, inefficiencies have been identified. For this reason, the government appointed a committee that includes an investigation of the interest deduction issue. A change of the rules would thus be expected in the future. The purpose of this study is hence to examine the existing rules and explain why they are not satisfactory and to investigate which other options there are available.

My investigation of the legal situations has concluded that the interest deduction limitations rules are necessary, companies would otherwise be free to decide on their own whether, and if so where, they want to pay tax. The latter is threatening to erode the Swedish tax base and contribute to the unfavorable international tax competition. Due to the opportunities of circumvention the current Swedish regulation does not meet the needs that exist. Furthermore, the current rules in their desired extent do not meet the Swedish legal principles. Moreover, compatibility with EC-law and its freedom of establishment is highly questionable. On this basis, I believe that the current rules should be abolished in favor of other, better rules.

By studying regulations of some other states, as well as proposals of rules in the literature, I have observed that there is no single solution to this matter. It seems to be impossible to resolve the interest deduction arbitrage in a fully satisfactory way. However, it is possible to obtain some guidance of which rules that are better than others. To satisfy the certainty principle, I advocate rules that only focuses on the borrower and its interest expenses. Furthermore, from the fairness and circumvention point of view, and to enable EC-conformance, the regulation should include all loans, internal and external, domestic and cross-border. Companies comply with the rules that are imposed by the state through legislation. Some circumvention must be accepted to make sure that the rules do not affect sound business reasons in a negative way. In order to prevent evasion of taxes to be worthwhile, I advocate an institute of incentive rules, such as reduced corporate income tax and imposition of withholding tax on interest and notional interest deduction. The latter would also neutralize the difference between financing with venture capital and financing with loans.

Sammanfattning

Den 1 januari 2009 trädde reglerna om ränteavdragsbegränsningar i kraft. Dessa är tillämpliga på koncerninterna andelsförvärv som lånefinansieras koncerninternt. Syftet med reglerna är att förhindra skatteplanering i form av räntesnurror. Skatteverket hade identifierat upplägg där detta förfarande använts i skatteundandragande syfte och när det stod klart att varken korrigeringsregeln eller skatteflyktslagen kunde tillämpas satte lagstiftningsarbetet igång.

Det har genom diskussioner i litteraturen, förhandsbesked och utredningar visat sig att de nuvarande reglerna om ränteavdragsbegränsningar innehåller en hel del problem. Förutom tillämpningssvårigheter har effektivitetsbrister påvisats. Med anledning av detta har regeringen tillsatt en utredning där bland annat ränteavdragsfrågan ska utredas. Regelförändringar torde därmed kunna väntas i framtiden. Därav avses med förevarande studie dels att på ett kritiskt sätt granska dagens regler och förklara varför de inte fungerar, dels att utreda vilka andra alternativ som finns.

Jag har i min undersökning av rättsläget kommit fram till att ränteavdragsbegränsningsregler behövs då företagen annars själva kan bestämma om, och i så fall var, de vill betala skatt. Det senare riskerar att urholka den svenska skattebasen samt bidra till ogynnsam internationell skattekonkurrens. På grund av de möjligheter till kringgående som föreligger tillgodoser de nuvarande svenska reglerna inte de behov som finns. Vidare uppfyller reglerna inte de svenska rättsprinciperna i önskvärd mån, samtidigt som förenligheten med EU-rättens etableringsfrihet starkt kan ifrågasättas. På grundval av detta anser jag att de nuvarande reglerna borde avskaffas till förmån för andra, bättre, regler.

Genom att studera några andra staters regelverk samt några i litteraturen presenterade regelförslag har jag uppmärksammat att det inte finns någon enhetlig lösningsmetod. Det synes vara omöjligt att på ett fullt tillfredsställande sätt lösa ränteavdragsarbitrageproblemet. Det går dock att hämta vägledning för vilka typregler som är bättre än andra. För förutsebarhetens skull förespråkar jag regler som endast fokuserar på låntagaren och dess räntekostnad. Vidare bör reglerna ur rättvise- och kringgåendesynpunkt samt för att möjliggöra EU-konformitet omfatta alla lån, såväl interna som externa, inhemska som gränsöverskridande. Företagen följer de spelregler som staten uppställer genom lagstiftning. Ett visst kringgående måste accepteras då reglerna annars riskerar att påverka sund affärsmässighet negativt. För att förhindra att skatteflykt ska löna sig förordar jag ett instiftande av incitamentsregler, såsom sänkt bolagsskatt samt införande av källskatt på ränta och avkastning på eget kapital. Det sistnämnda skulle även neutralisera skillnaden mellan finansiering med riskkapital och finansiering med lån.

Förord

Till att börja med vill jag tacka Mats Tjernberg för hans handledning och synpunkter under uppsatsskrivandet. Vidare vill jag rikta ett stort tack till Ingemar Ritseson på Deloitte för inspiration, ämnesuppslag och meningsfulla diskussioner. Vidare vill jag tacka alla medarbetare på Deloitte's kontor i Malmö som gjorde min uppsatspraktik till en givande erfarenhet. Ett särskilt tack till Klas Hofwing som stod ut med att dela kontor med mig under dessa tio veckor. Ett stort tack till medarbetare även i andra länder för information om deras lagstiftning och besvarande av mina frågor. Utan er hade den komparativa delen av uppsatsen inte fått samma tyngd.

Till sist förtjänar alla ni som gjort min studietid i Lund till vad den varit ett stort tack. Många gånger vet jag inte vad jag skulle ha gjort utan er.

Lund i januari 2012

Jennie Svensson

Förkortningar

CFC	Controlled Foreign Corporation
DI	Dagens Industri
Dir.	Direktiv
DN	Dagens Nyheter
Dnr	Diarienummer
EBIT	Earnings before interest and taxes
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization
ET	European Taxation
EG	Europeiska gemenskaperna
EU	Europeiska unionen
EUF-fördraget	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
FiD	Finansdepartementet
FoU	Forskning och utveckling
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IFA	International Fiscal Association
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
NID	Notional interest deduction
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
Prop.	Proposition
Ref	Referat
RF	Regeringsformen (1974:152)
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SkfIL	Skatteflyktslagen (1995:575)
SKV	Skatteverket
SN	Skattenytt
SvD	Svenska Dagbladet
SvSkT	Svensk Skattetidning

1 Inledning

Den 1 januari 2009 trädde reglerna om ränteavdragsbegränsningar i kraft i Sverige. Ett avsteg togs därmed ifrån den allmänna principen om fri avdragsrätt för räntor som det fram till dess har värnats om. Reglerna tillkom som en reaktion på mål som Högsta förvaltningsdomstolen¹ avgjorde 2007.² Det stod genom dessa klart att SkfIL inte kunde användas för att angripa skatteupplägg i form av räntesnurror, det vill säga de upplägg som Skatteverket hade identifierat. Staten antogs undandras flera miljarder i skatteintäkter varje år genom att bolag³ i Sverige tog upp lån från bolag i utländska lägre beskattade jurisdiktioner och medgavs avdrag för de räntor som betalades till långgivaren. En skattevinst åstadkoms på koncernnivå och pengar försvann ut ur Sverige.

Lagstiftningsarbetet satte igång med hög hastighet. Skatteverket kom in med en hemställan till Finansdepartementet den 23 juni 2008 och den 10 december 2008 utfärdades riksdagsskrivelsen där utskottets förslag bifölls.

De ”nya” reglerna fungerar som en stopplagstiftning som syftar till att förhindra just de upplägg som Skatteverket identifierade under sin granskning 2007. Det fanns inte tid till att utreda några andra möjliga alternativ utan det ansågs synbarligen vara av sådan vikt att få till en lagstiftning på direkten. Den bristande utredningen har lett till oklara regler som är svårtillämpbara. Förhandsbesked efter förhandsbesked inkommer till Skatterättsnämnden och de flesta har överklagats till Högsta förvaltningsdomstolen. Det står idag klart att kritiken och farhågorna som framfördes under lagstiftningsarbetet har besannats. Vidare är reglerna dessutom förhållandevis enkla att kringgå och fyller med dagens utformning således ingen större funktion i den svenska lagstiftningen.

Debatten som idag råder i såväl skatterättsliga tidskrifter som i dagspress visar på aktualitet och stort intresse i frågan. Efter Skatteverkets kartläggning i år och regeringens initiativ till tillsättande av en kommitté med uppgift att göra en bred och generell översyn av företagsbeskattningen, vari frågan om begränsning av ränteavdrag inkluderas, finns det anledning att befara att dagens regler kommer att bli kortlivade i sin nuvarande form.

Fenomenet med lånefinansiering är ett internationellt problem som grundar sig på treaty shopping av länders olika skattelagstiftning. EU-domstolen har godkänt diskriminering som grundas på att förhindra konstlade skatteupplägg och OECD har uttalat att underkapitaliseringsregler inte strider mot modellavtalet. Många stater har regler som försvårar ifrågasvarande upplägg. Regleringen skiljer sig dock väsentligt åt mellan

¹ Då ”Regeringsrätten”.

² Industrivärdendomen RA 2007 ref 84 och 85.

³ I förevarande studie kommer ”bolag” och ”företag” att användas som synonyma begrepp.

länder vilket gör att Sverige inte kan kopiera någon erkänt fungerande metod utan måste utreda vad som passar bäst in i det svenska systemet.

1.1 Syfte och frågeställningar

Förevarande studie syftar till att granska de nuvarande reglerna om ränteavdragsbegränsningar. Avsikten är att läsaren ska förstå hur reglerna kom till och varför. Dock kommer reglerna i sig inte nämnvärt att beskrivas utan uppsatsen inriktas på tillämpningsproblem som finns inbyggda i bestämmelserna. Det senare för att läsaren ska förstå att de inte fungerar och varför. Nästa syfte är att utreda vilka andra alternativ som kan finnas till dagens regler, varför föregående utredning är av största vikt. Fenomenet med lånefinansiering är som nämnts ett internationellt problem vilket andra länder valt att hantera på olika sätt. Jag har för avsikt att överskådligt redogöra för några närliggande jurisdiktioners regelverk i frågan, till syfte att ta fram ett diskussionsunderlag till hur svenska regler skulle kunna utformas. Med hänsyn till neutralitetsprincipen, rättviseskäl och risken för skattebasens erosion är det relativt allmänt erkänt att regler mot ifrågavarande fenomen fordras.⁴ EU:s och OECD:s acceptans för regler mot skatteflykt understryker tillika detta. Syftet med uppsatsen är därför att undersöka hur regler som begränsar avdragsrätten för ränta skulle kunna se ut i Sverige, snarare än att undersöka om regler behövs.

För att möjliggöra ett uppfyllande av syftet kommer bestämmelserna, de existerande såväl som de alternativa, analyseras i ljuset av svenska rättsprinciper såsom förutsebarhet, neutralitet och rättssäkerhet. Det är vidare av stor vikt att utreda reglernas förenlighet med Sveriges internationella åtaganden.

Jag har följaktligen till syfte att förklara varför de gällande ränteavdragsbegränsningsreglerna inte fungerar i det svenska rättssamhället och istället öppna upp för en diskussion om andra alternativ. Då jag saknar såväl resurser som tid ämnar jag inte att komma med ett konkret lagförslag utan snarare resonera mig fram till vilka huvuddrag som kan vara av intresse i ett kommande svenskt regelverk.

1.2 Metod och material

I utredningen av rättsläget har jag till största del använt mig av traditionell juridisk metod innebärande att jag har studerat och analyserat lagtext, förarbeten, domar och beslut samt doktrin på området. Jag har vidare använt mig av Skatteverkets kartläggningar, ställningstaganden och skrivelser för en bredare utredning av rättsläget samt som underlag för diskussion och analys.

⁴ För andra åsikter se bland annat Andersson K, SvSkT nr 3 2009.

För utredningen om reglernas förenlighet med internationella åtaganden har jag förutom rättsfall och artiklar på området valt att använda mig av internationellt material i form av meddelande från kommissionen och OECD:s modellavtal.

Jag har i de lege ferenda-diskussionen undersökt hur andra länders rättssystem på området ser ut och fungerar. I denna fråga har jag utgått från framställningen i propositionen till de nuvarande svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna och sedan stämt av denna information med skattekonstuler i respektive land samt genom dessa även försökt utröna hur tillfredsställande reglerna är.⁵ Min avsikt är inte att presentera en uttömmande och genomarbetad komparativ studie på området utan att inhämta information till underlag för en diskussion.

Utöver vetenskapligt material har jag använt mig av diverse artiklar och diskussionsrapporter för att påvisa ämnets aktualitet och för att inhämta uppslag. För studien har jag intagit en källkritisk position. Jag är väl medveten om att de flesta artiklar är skrivna av personer med koppling till näringslivet varför jag har värderat kritiken noga. Jag reserverar mig dock för feltolkningar, särskilt gällande avsnittet om andra länders regelverk i och med att informationen är från en andrahandskälla. Vidare är skatterätten dynamisk vilket betyder att det kan ha skett förändringar sedan studien gjordes. Dock har jag gjort bedömningen att korrekturkontroller och ytterligare källstudier är obehövlige i denna framställning då avsikten är att presentera en helhetsbild.⁶

1.3 Avgränsningar

Utgångspunkten för mina studier är att den generella avdragsrätten i IL 16:1 kommer att frångås ytterligare. I och med kritiken som dagens regler har fått och mot bakgrund av den tillsatta utredningen är min hypotes som nämnts att dagens regler kommer att avskaffas. Därför lägger jag ingen vikt vid att beskriva dem ur ett lagtextperspektiv utan läsaren hänvisas till att ta del av det på egen hand. Jag kommer istället att koncentrera mig på de problem som finns med reglerna och utreda sådant som försummats under lagstiftningsarbetet. Dock kommer uppsatsen endast att behandla regler om avdrag för räntor varför jag kommer att lämna andra närliggande områden därhän. Jag kommer inte heller beröra frågeställningar kring andra skattesubjekt än aktiebolag.

⁵ Detta har varit möjligt genom min uppsatspraktik på Deloittes kontor i Malmö. Jag har till ett av Deloittes kontor i varje land skickat min redogörelse av respektive lands regler samt ställt frågor i form av en enkät, varpå jag mottagit uppdateringar, synpunkter och svar på ställda frågor.

⁶ Högsta förvaltningsdomstolen lämnade den 30 november, det vill säga efter att jag färdigställt min uppsats, förhandsavgörande i sex stycken överklagade förhandsbesked från Skatterättsnämnden, varför uppsatsen olyckligtvis är inaktuell i vissa delar. Jag har ansett dessa besked vara av sådan vikt att jag i efterhand har valt att komplettera uppsatsen genom att kort hänvisa till dessa i fotnoter. Läsaren hänvisas till respektive mål för fullständigt resonemang.

Vidare kommer associationsrättsliga frågor inte att beröras, med hänsyn till uppsatsens omfång och skatterättsliga fördjupning. Av samma orsaker kommer varken redovisningsrättsliga eller ekonomiska aspekter och teorier att behandlas i någon utsträckning. En sådan avgränsning medför givetvis att även analysen bortser från dessa frågor. Således ska inte denna uppsats anses göra anspråk på att vara en heltäckande analys av lånefinansiering som fenomen.

1.4 Disposition

Uppsatsen är förutom en bakgrundsbeskrivning och en gemensam analysdel strukturerad i två delar, de lege lata och de lege ferenda. Detta för att läsaren ska förmå särskilja de olika delarna åt.

För att läsaren ska ledas in i ämnet och få en förståelse inleds första delen av uppsatsen med en beskrivning av hur och varför de nuvarande reglerna om ränteavdragsbegränsningar kom till. Under framställningen kommer fortlöpande funderingar och kritik som lyfts av remissinstanser att presenteras. Därefter följer ett avsnitt som mer ingående beskriver de problem som finns inbyggda i dagens regelverk med infogade kommentarer av författaren själv. Detta för att läsaren ska ges en fördjupad bild av rättsläget samt underlag inför de lege ferenda-delen. De lege latas deskriptiva del avslutas med Skatteverkets kartläggning av hur läget ser ut idag samt dess förslag på förändringar. De senare hade likväl kunnat presenteras under den andra delen men då dessa utgår helt från dagens regler fyller det en funktion att förlägga dem här inunder. Som nämnts finns det all anledning att förmoda att dagens regler är av övergående art varför jag inte vill presentera ändringsförslagen som ett alternativ till dagens regler. Delen avslutas till sist med ett avsnitt där främst fakta och frågor som inte kommenterats innan diskuteras.

Del två behandlar fem länders olika lagstiftning varefter en utvidgning i form av en kortare diskussion om hur väl deras regelsystem fungerar ges, vilken bygger på den information jag mottagit från skattekonsulter verksamma i respektive land. Därefter följer en presentation av de få förslag givna i den svenska skatterättsliga litteraturen samt ett från den utländska, varpå de kommenteras.

Till sist följer en analys med syfte att försöka bringa klarhet i vilka typer av regler som synes fungera bättre än andra. Presenterade alternativ ställs mot varandra med intentionen att utröna några typregler önskvärda i svensk lagstiftning.

2 Bakgrund

I svensk rätt har det värnats om den allmänna principen i IL 16:1 vilken innebär att full avdragsrätt för räntor föreligger oavsett från vilket lån de härstammar. Från och med den 1 januari 2009 har dock denna frångåtts i viss mån i samband med införandet av de nya ränteavdragsbestämmelserna som idag återfinns i IL 24:10 a-e.⁷ Dessa begränsar avdragsrätten för räntor när ett koncerninternt andelsförvärv finansieras genom koncernintern upplåning. Reglerna tillkom efter att Skatteverket identifierat förekomsten av vissa typer av skatteupplägg vilka ansågs hota den svenska skattebasen och bedömdes företas endast i skatteundandragande syfte. Det stod nämligen klart genom Industrivärden-domarna att dessa typer av förfaranden inte kunde förhindras med SkfIL.⁸

Finansiering kan ske på två sätt, antingen genom eget kapital eller genom lån. Självklart styrs finansieringen till viss del av företagsekonomiska överväganden men även skatteskal inverkar då skatten är en kostnad hos bolaget, vilken företaget försöker hålla nere i möjligaste mån. När utdelning lämnas koncerninternt är den skattefri hos mottagaren medan utgivaren inte erhåller avdrag. När ränta betalas ut är den avdragsgill hos utbetalaren och skattepliktig hos mottagaren. Så länge allt sker inom Sveriges gränser reduceras den skattepliktiga intäkten av avdragsrätten och skillnaden mellan finansieringsalternativen är i princip noll sett ur nationell skatterättslig synvinkel. Vid gränsöverskridande situationer är dock skatteutfallet för koncernen beroende av skillnaden mellan vilken avdragsrätt som kan erhållas och hur stor den skattepliktiga intäkten är. Incitament för lånefinansiering föreligger om skattesatsen hos långivaren är lägre än skattesatsen hos låntagaren då en skattevinst om mellanskillnaden uppstår på koncernnivå.⁹

Sverige saknade, till skillnad från många andra länder, över huvud taget regler som försvårade upplägg i form av räntesnurror innan de nya reglerna infördes. Staffan Estberg berörde redan problemet för två decennier sedan och poängterade att förutom negativa skatteeffekter medför lågt eget kapital större risker för kreditorer. Vidare är låg likviditet en instabil faktor som ur nationalekonomisk synvinkel inte är önskvärd. Han anförde att det var tämligen enkelt att använda sig av lånefinansiering i skatteundandragande syfte och kritiserade att detta inte uppmärksammats i Sverige.¹⁰ Sedan 1990 har skattesystemet reformerats och 2003 infördes skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade andelar.¹¹ Detta har gjort att

⁷ Lag (2008:1343).

⁸ RÅ 2007 ref 84 och 85; Andersson K, SvSkT nr 3 2009; Samuelson L, SvSkT nr 6-7 2011.

⁹ Tivéus U, SN nr 12 2008.

¹⁰ Estberg S, SvSkT nr 5 1990.

¹¹ I utredningen till dessa regler, SOU 2001:11, diskuterades tänkbara åtgärder mot ränteavdragsarbitrage. Utredningen kom fram till att den bästa lösningen på problemet var att ändra de dåvarande CFC-reglerna, se s 129.

skatteupplägg genom lånefinansiering med efterföljande ränteavdrag har blivit ett verkligt problem även i Sverige.¹² Den svenska bolagsskattesatsen var tidigare internationellt sett låg men är idag inte lika konkurrenskraftig, vilket utgör ett incitament till att flytta beskattningsbart underlag till utlandet och därigenom vinna skattefördelar.¹³

Reglerna som begränsar rätten till ränteavdrag inom bolagssektorn, IL 24:10 a-e, ifrågasattes redan under lagstiftningsarbetet och diskussionerna fortsätter än idag. Det ligger för nuvarande åtta stycken förhandsbesked hos Högsta förvaltningsdomstolen som väntar på att bli avgjorda.¹⁴ Dessa kommer dock endast klargöra bestämmelserna i vissa delar.¹⁵ Diskussioner har förts i dagspressen där reglernas effektivitet ifrågasätts, främst har kritik på senare tid gällt private equity-sektorn¹⁶ och dess möjligheter till skatteundandragande.¹⁷ Regeringen har tillsatt en utredning där företagsskattekommittén har fått i uppdrag att se över den svenska företagsbeskattningen, bland annat frågan om ränteavdrag ska utredas. Anders Borg har i dagspressen lovat att täppa till möjligheterna att minska skattekostnaden på det sätt riskkapitalbolagen idag gör.¹⁸ Regeländringar kan förväntas i framtiden men då uppdraget slutligt ska redovisas senast 1 november 2013 kommer dagens regler leva kvar i åtminstone några år framöver.¹⁹

¹² SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 15.

¹³ Prop 2008/09:65, s 17; European Commission, Taxation trends in the European Union, 2011, s 130.

¹⁴ Sju av dessa vilandeförklarades; mål nr 4348-10, 4797-10, 4798-10, 4800-10, 7648-09, 7649-09, 5070-09. Detta i väntan på domen i Scheuten Solar-målet (C-397/09) rörande de tyska ränteavdragsbegränsningsreglernas förenlighet med ränte/royaltydirektivet, vilket avgjordes i juli 2011. Den 30 november avgjorde Högsta förvaltningsdomstolen de förstnämnda sex målen.

¹⁵ Andersson T, Carneborn C, SvSkT nr 10 2010.

¹⁶ Investeringar i bolag som ej är föremål för offentlig handel på fondbörs. Eftersom det rör sig om investeringar i ett företags egna kapital brukar det benämnas riskkapital, se SKV:s promemoria 2009-12-14, dnr 131-890752-09/113, s 20.

¹⁷ Se till exempel Sjöstrand M, DN 2008-08-21, Cervenka A, Nygårds O, SvD 2011-03-10, Cervenka A, Nygårds O, SvD 2011-03-31, Dagens industri, DI 2011-04-11.

¹⁸ Cervenka A, Nygårds O, SvD 2011-03-31.

¹⁹ Dir. 2011:1.

3 Rän-teavdragsbegränsningsregler – de lege lata

Den 1 januari 2009 trädde de nuvarande reglerna om rän-teavdragsbegränsningar i kraft och återfinns i IL 24:10 a-e. Reglerna begränsar avdragsrätten för rän-teutgifter avseende skulder till ett företag inom intressegemenskapen till den del skulden avser förvärv av en delägarrätt från ett företag i intressegemenskapen.²⁰

3.1 Reglernas tillkomst

Reglerna kom till efter att Skatteverket vid sin granskning av företag identifierat skatteupplägg genom så kallade räntesnurror. Transaktionerna skedde inom intressegemenskapen och gick ut på att företagen finansierade interna andelsförvärv med lån för att möjliggöra avdragsrätt för rän-teutgifter och därmed minska det beskattningsbara underlaget. Att dessa räntesnurror var ett lagligt instrument för skatteplanering bekräftades gemensamt genom Mobil-Oil (RÅ 1990 ref 34), Kommunmålet (RÅ 2001 ref 79) och Industrivärdendomarna (RÅ 2007 ref 84 och 85).²¹

3.1.1 Domarna

Nedan redogörs för de domar som enligt mig äger störst relevans på ifrågavarande område. Det är dessa domar som tillsammans utlöst diskussionerna kring rän-teavdragsbegränsningsregler och satt igång lagstiftningsarbetet. Genom målen stod det klart att varken korrigeringsregeln i IL 14:19 eller SkfIL kunde användas för att förhindra skatteundandragande genom underkapitalisering och räntesnurror.

3.1.1.1 RÅ 1990 ref 34 - Mobil-Oil

RÅ 1990 ref 34 rörde ett svenskt dotterbolag som erhöll lån från sitt utländska moderbolag. Frågan var huruvida avdragsrätt för ränta skulle kunna vägras med stöd av korrigeringsregeln, IL 14:9, med anledning av att det svenska bolaget var underkapitaliserat.²² Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att finansiering mellan oberoende näringsidkare sker genom lån på marknadsmässiga villkor och inte genom riskkapital. Då räntan i förevarande fall ansågs vara marknadsmässig gick inte transaktionen att angripa med stöd av korrigeringsregeln. Domstolen uttalade också att Sveriges avsaknad av underkapitaliseringsregler inte gör korrigeringsregeln tillämplig i förevarande typ av fall.

²⁰ För att förhindra kringgående av huvudregeln inkluderas även externa situationer i form av back-to-back-lån och tillfälliga lån.

²¹ RÅ 2007 ref 84 är ett parallellmål till RÅ 2007 ref 85 och kommer att lämnas därhän i den fortsatta framställningen. Skuldförhållandet i det tidigare målet hade uppkommit före SkfIL:s ikraftträdande varför SKV:s talan om tillämpning av densamma avsågs.

²² Det vill säga bolaget hade lågt eget kapital i förhållande till främmande kapital.

3.1.1.2 RÅ 2001 ref 79 – Kommunmålet

I RÅ 2001 ref 79 avsåg en kommun överlåta aktierna i ett antal rörelsedrivande dotterbolag till ett helägt nybildat dotterbolag mot vederlag i form av en räntebärande revers till marknadspris. Räntekostnaderna avsåg dotterbolaget finansiera med koncernbidrag från de rörelsedrivande bolagen. Vidare skulle kommunen lämna aktieägartillskott till sitt dotterbolag, vilket delvis skulle slussas vidare till de rörelsedrivande dotterbolagen. Varken reavinsten vid avyttringen eller ränteintäkterna kom att beskattas då kommuner är inkomstskattebefriade subjekt. Frågan var om detta förfarande kunde angripas med SkfIL. Varken Skatterättsnämnden eller Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att så var fallet då förfarandet ej stred mot lagstiftningens syfte eftersom skatteeffekten väsentligen hade ett samband med kommunens skattefrihet.

3.1.1.3 RÅ 2007 ref 85 - Industrivärden

I RÅ 2007 ref 85 överlät investmentbolaget Industrivärden (IV fortsättningsvis) samtliga aktier i tre dotterbolag till ett annat dotterbolag, holdingbolaget Nordinvest (NI fortsättningsvis). I samband med överlåtelsen lämnade IV ett aktieägartillskott till NI, vilket senare omvandlades till ett lån varpå ränta erlades. NI finansierade räntekostnaderna med koncernbidrag från andra rörelsedrivande bolag i koncernen. En fusion i vilken NI gick upp i IV genomfördes några år senare och de tre dotterbolagen blev återigen direktägda av IV.

Investmentbolag omfattas inte av avdragsrätten för koncernbidrag varför en skatteförmån uppnåddes i detta förfarande då ränteutgifterna kom att neutralisera de mottagna koncernbidragen hos NI. Konsekvensen blev att koncernen som helhet undgick beskattning.

Skatteverket ansåg att SkfIL var tillämplig på förfarandet och yrkade att räntebetalningarna från NI till IV skulle betraktas som icke avdragsgill utdelning. Högsta förvaltningsdomstolen hänvisade dock till RÅ 2001 ref 79 och anförde att fallen skulle bedömas på samma sätt då förhållandena i allt väsentligt överensstämde med varandra. SkfIL ägde därmed ej tillämplighet i detta fall heller.

3.1.2 Lagstiftningsarbetet

Skatteverket identifierade som nämnts koncerninterna skatteplaneringsförfaranden som innebar att skatteintäkter undandrog från svenska staten genom att ränteavdrag realiserades i Sverige. Motsvarande ränteintäkt beskattades lågt eller inte alls hos mottagarbolaget. Skatteverket uppskattade att förfarandena medförde en reducering av skatteunderlaget med 25 miljarder kronor årligen, vilket med dåtidens bolagsskattesats på 28 procent motsvarade ett skattebortfall på sju miljarder kronor.²³

²³ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 11.

Vidare anförde Skatteverket att förfarandena vidtagits av skatteplaneringsskäl som huvudsyfte och inte av företagsekonomiska skäl. I och med att förfarandena inte kunde hindras med då gällande lagstiftning gjorde Skatteverket den bedömningen att skatteplaneringsförfaranden av denna typ skulle komma att öka, med reducerat skatteunderlag som följd. Verket ansåg det därför motiverat att utreda och, i förekommande fall, föreslå ändringar i lagstiftningen för att lösa detta problem, och tillsatte en utredningsgrupp inom Skatteverket.²⁴

Jag har inte för avsikt att presentera reglerna eller förslagen i detalj utan endast huvuddragen och det som är av intresse för den fortsatta framställningen. Läsaren hänvisas till respektive rättskälla för vidare läsning.

3.1.2.1 Skatteverkets promemoria²⁵

Uppgiften för den tillsatta gruppen inom Skatteverket var inte att överväga generella förändringar rörande ränteavdrag utan endast föreslå förändringar till syfte att hindra ovannämnda typer av förfaranden, det vill säga koncerninterna förfaranden där andelsförvärv lånefinansieras.²⁶ Detta innebar att externa förvärv och extern lånefinansiering i princip låg utanför gruppens arbete med motiveringen att affärsmässiga skäl alltid föreligger vid sidan om skatteeffekten vid externa transaktioner.²⁷

Gruppen bedömde att det inte förelåg något behov av undantagsregler till förslagen huvudregel om ränteavdragsförbud. Detta motiverades med att reglernas tillämpningsområde redan var smalt avgränsat och att de reglerade förfarandena inte bedömdes vara normalt förekommande i affärsmässigt bedrivna verksamheter utan skatteplaneringsinslag. Lagförslaget torde därmed inte träffa dessa verksamheter i någon utsträckning. Gruppen anförde vidare att dess förslag innebar en mer likvärdig, neutral och rättvis beskattning som var förenlig med EU-rätten²⁸ och OECD:s modellavtal.²⁹

3.1.2.2 Finansdepartementets promemoria³⁰

Skatteverket kom efter sin utredning in till Finansdepartementet med en hemställan angående sitt lagförslag. Detta skickades iväg på remiss med en mycket kort remisstid, som dessutom var förlagd under semesterperioden. Förslaget utsattes för kraftig kritik, vilken kan sammanfattas med att förslaget främst träffade affärsmässigt motiverade transaktioner och inte beaktade om ränteintäkterna beskattades hos mottagaren eller ej. Vidare anförde kritikerna att det ofta är svårt att öronmärka enskilda skulder,

²⁴ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 11.

²⁵ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113.

²⁶ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 11.

²⁷ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 21.

²⁸ Då "EG-rätten".

²⁹ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 52ff.

³⁰ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093.

framförallt i koncerner som använder sig av internbanker.³¹ Det ifrågasattes också om det var lämpligt att särskilja interna och externa lån, eftersom även de senare kunde nyttjas för att skapa skattefördelar.³²

Finansdepartementet stannade, liksom Skatteverket, vid att det bästa sättet att komma till rätta med de identifierade problemen var att införa särskilda ränteavdragsbegränsningsregler som träffade just dessa situationer. Dock beaktade departementet kritiken som framfördes av remissinstanserna och anförde att reglernas tillämpningsområde borde vara mycket smalare än Skatteverkets förslag. Syftet med promemorian framhölls vara att komma till rätta med skatteplanering med hjälp av konstlade ränteavdrag inom en intressegemenskap, varför generella begränsningsregler avfärdades. Angående externa förvärv och externa lån ansågs problemen se annorlunda ut och eftersom Skatteverket inte hade identifierat några fall av dessa typer vidtogs ingen lagstiftningsåtgärd i dessa hänseenden.³³

Mot bakgrund av remisskritiken drog Finansdepartementet slutsatsen att Skatteverkets förslag skulle få alltför långtgående konsekvenser samt påverka affärsmässigt bedriven verksamhet negativt. För att råda bot på detta föreslog departementet två undantagsregler till avdragsförbudet. Den ena skulle äga tillämplighet om mottagaren av ränteinkomsten beskattades över en viss nivå, vilken skulle konstateras med ett hypotetiskt test. Denna regel ansågs vara relativt lättillämpad såväl för företagen som för Skatteverket. En lämplig nivå ansågs vara tio procent, dock utan någon direkt motivering. Det enda som går att utläsa är att Nederländernas regler, vilka lagförslaget bygger på, stadgade en gräns på tio procent.³⁴

Genom det hypotetiska testet skulle kunna utrönas om den rättmätige mottagaren beskattas med minst tio procent, vilket skulle göra regeln tillämplig. I testet antas att mottagaren endast har en inkomst motsvarande ränteutgiften, varpå den beskattningsnivå som skulle ha tillämpats på den aktuella inkomsten fastställs. Det är den utländska rättsordningens klassificering som läggs till grund för bedömningen.³⁵

Den andra undantagsregeln, kallad ”ventilen”, skulle äga tillämplighet så länge ränteutgiften föregås av att såväl förvärvet som den skuld som ligger till grund för utgiften huvudsakligen är motiverade av affärsmässiga skäl, oavsett beskattningsnivå hos mottagaren. Det ansågs nödvändigt att införa denna regel eftersom det kunde antas att affärsmässiga transaktioner utan skatteundandragande syfte skulle falla in under huvudregeln, vilket inte var meningen. De exempel som anfördes för ventilens tillämplighet var att vid

³¹ Bolagen i koncernen överför överskottslikviditet till internbanken och lånar sedan pengar därifrån vid till exempel lämnande av utdelning, se FiD:s promemoria, dnr Fi2008/4093, s 7.

³² FiD:s promemoria, dnr Fi2008/4093, s 7.

³³ Observera dock de begränsade delarna rörande externa transaktioner i form av back-to-back-lån och tillfälliga lån i Skatteverkets förslag, som tillstyrks av såväl Finansdepartementet som regeringen; FiD:s promemoria, dnr Fi2008/4093, s 24ff.

³⁴ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093, s 34f.

³⁵ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093, s 35.

CFC-beskattnings som äger rum i Sverige beskattas bolaget hypotetiskt sett med en nivå under tio procent och, att vissa länder skiljer ränteinkomster från rörelseinkomster med vilka de första beskattas med en lägre skattesats. Inte heller denna undantagsregel skulle vara problematisk att tillämpa för seriösa företag enligt departementet.³⁶

Kravet på ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” i ventilen skulle innebära en nivå på minst 75 procent. Detta för att det klart skulle framgå att de affärsmässiga skälen måste vara överordnade andra skäl, till exempel skatteskal. Omstruktureringar skulle i vissa fall innebära att kravet var uppfyllt.³⁷

Angående ikraftträdandedag föreslogs 1 januari 2009 och bestämmelserna skulle tillämpas på alla räntebetalningar som gjordes från och med detta datum. Detta kom enligt departementet inte att innebära att reglerna skulle få retroaktiv verkan, dock kunde det utgöra en praktisk olägenhet. Av rättvis- och konkurrensneutralitetsskäl ansågs det dock nödvändigt att alla räntebetalningar skulle omfattas. Detta skulle inte utgöra något betydande problem för normalt affärsdrivna verksamheter då tillämpningsområdet för reglerna var begränsat.³⁸

3.1.2.3 Lagrådsremissen³⁹

Förslaget i lagrådsremissen motsvarar i allt väsentligt förslaget i Finansdepartementets promemoria. Remissinstanserna ansåg att förslaget var ansevärt mycket bättre än Skatteverkets, dock menade vissa att rekvisitet ”huvudsakligen” i ventilen borde tas bort. Detta motsatte sig dock regeringen med anledning av befarade negativa konsekvenser för skattebasen. Sveriges advokatsamfund menade att ränteavdragsfrågorna bör utredas av en av regeringen utsedd utredare.⁴⁰

Regeringen delade Finansdepartementets bedömning om att särskilda ränteavdragsbegränsningsregler borde införas då dessa tar direkt sikte på att komma till rätta med de av Skatteverket identifierade problemen. Frågor om andra former av skatteplanering också behövde åtgärdas omfattades inte av förevarande lagstiftningsärende utan regeringen hade för avsikt att ge Skatteverket i uppgift att följa upp och utvärdera de föreslagna reglerna efter deras ikraftträdande.⁴¹

Sveriges advokatsamfund anförde att det kan vara mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att avgöra om tioprocentregeln är tillämpbar i det enskilda fallet, med hänsyn till de stora skillnader som föreligger i olika länders skattesystem. I Estland beskattas till exempel bolagsinkomster först i samband med utdelning. Regeringen bemötte detta argument knapphändigt

³⁶ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093, s 35f.

³⁷ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093, s 37f.

³⁸ FiD:s promemoria 2008-08-25, dnr Fi2008/4093, s 39f.

³⁹ Lagrådsremiss 2008-09-25.

⁴⁰ Lagrådsremiss 2008-09-25, s 13f.

⁴¹ Lagrådsremiss 2008-09-25, s 30.

och menade på att det inte har någon självständig betydelse hur skatten betecknas eller är utformad, utan omständigheterna i det enskilda fallet skulle fälla avgörande.⁴²

Flertalet remissinstanser var som nämnts kritiska till rekvisitet "huvudsakligen" i ventilen. Vissa menade på att bevisningen och hanteringen av en transaktions affärsmässighet blir oproportionerligt betungande samt att de praktiska problemen måste beaktas, gällande till exempel dokumentation. Andra anförde att det torde räcka med att en transaktion är affärsmässigt motiverad eftersom att lagförslaget endast har för avsikt att stoppa de som saknar sådana skäl. Även svårigheten att beräkna graden av affärsmässiga skäl fördes på tal. Regeringen framhöll att denna regel utgjordes av en kompletterande säkerhetsventil och att de flesta affärsmässiga situationer skulle komma att omfattas av tioprocentregeln. För att syftet med avdragsbegränsningarna skulle uppnås ansåg regeringen att huvudsaklighetskravet borde behållas. För att ventilen ska äga tillämplighet krävs det således att sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden, utöver eventuella skatteeffekter, är för handen. En samlad bedömning ska göras där alla relevanta faktorer ska beaktas. En viss skatteeffekt ska inte ensamt utgöra skäl för att vägra en tillämpning av undantagsregeln i en annars affärsmässigt motiverad transaktion.⁴³

Angående förslaget förenlighet med EU-rätten rådde delade meningar. Flera remissinstanser ansåg att reglerna stred mot gemenskapsrätten eftersom rekvisitet "huvudsakligen" gjorde att inte endast rent konstlade upplägg förhindrades. Regeringen ansåg dock inte att det förelåg en konflikt med etableringsfriheten då det inte rörde sig om att tillämpa skilda regler i jämförbara situationer eller att tillämpa samma regler i olika situationer. Vidare anfördes att reglerna skulle tillämpas på samma sätt oavsett om det rörde sig om inhemska eller gränsöverskridande situationer.⁴⁴

Att föreslagna regler även var ämnade att tillämpas på redan genomförda transaktioner föranledde diskussion då några remissinstanser pekade på retroaktiva inslag och några på utredningsproblem bakåt i tiden. Regeringen menade dock att de praktiska problemen inte skulle bli oproportionerligt stora och hänvisade till lagstiftningens syfte. Det var få företag som skulle drabbas och uppläggen torde inte ha förekommit så långt bakåt i tiden då skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade andelar infördes först år 2003.⁴⁵

3.1.2.4 Lagrådets yttrande

Lagrådet ifrågasatte i sitt yttrande möjligheten att belägga sambandet mellan skulden och förvärvet. Rådet anförde att det torde vara möjligt om endast någon enstaka transaktion förekommit mellan berörda företag men i princip omöjligt för Skatteverket att dementera den skattskyldiges påstående om

⁴² Lagrådsremiss 2008-09-25, s 47.

⁴³ Lagrådsremiss 2008-09-25, s 50ff.

⁴⁴ Lagrådsremiss 2008-09-25, s 53ff.

⁴⁵ Lagrådsremiss 2008-09-25, s 57f.

affärsmässighet när det förekommit en mängd transaktioner. Vidare tvivlade rådet på att de föreslagna reglerna skulle ge någon effekt då de torde vara lätta att kringgå.⁴⁶

Lagrådet ifrågasatte vidare användningen av ordet ”affärsmässigt” i ventilen och menade på att det här används för att beteckna motsatsen till ”skattemässigt”. Detta torde betyda att det inte skulle vara affärsmässigt för ett företag att ta hänsyn till skattekostnaden, vilket det givetvis är. Rådet föreslog att det skulle framgå i lagtext att det bortses från skatteeffekterna i denna regel.⁴⁷

3.1.2.5 Regeringens proposition⁴⁸

Regeringens förslag överensstämmer i stort med Finansdepartementets och har i huvudsak utformats i enlighet med lagrådets förslag.

Regeringen instämde i att Skatteverkets kartläggning påvisade att skatteplaneringsförfaranden genom koncerninterna räntesnurror utgör ett allvarligt problem och ansåg det nödvändigt att lagstifta mot dessa upplägg. Likväl anfördes det viktigt att affärsmässigt bedriven verksamhet så långt som möjligt inte skulle påverkas negativt. Vidare instämde regeringen i att ett införande av ränteavdragsbegränsningsregler likt de då gällande i Nederländerna var det bästa sättet att komma till rätta med de problem som Skatteverket hade identifierat.⁴⁹

Som bemötande på lagrådets anmärkningar om svårigheten att lokalisera sambandet mellan en skuld och ett förvärv anförde regeringen att det i de flesta fall inte torde vara några problem då det vid förvärv av en delägar rätt rör sig om betydligt större belopp än vid dagliga affärstransaktioner. I de fall oklarheter föreligger ska en helhetsbedömning med beaktande av samtliga omständigheter göras.⁵⁰

Angående fordringsrätter, vilka Skatteverket ansåg borde omfattas av lagstiftningen, instämde regeringen i Finansdepartementets motsatta åsikt. Detta eftersom något konkret fall av kringgående inte hade identifierats och att sådana upplägg torde kunna underkännas genom tillämpning av SkfIL. Det ansågs därmed inte finnas tillräckliga skäl för att inkludera fordringsrätter under avdragsförbudet.⁵¹

Skatteverket anförde i sitt remissvar angående undantagsregeln om viss miniminivå att en beskattningsnivå på tio procent normalt borde vara tillräcklig och att den kan höjas om företagen anpassar sig genom att få till stånd en beskattning uppgående till precis tio procent. Alternativt ville verket införa en generell undantagsregel till tioprocentregeln, likt den som

⁴⁶ Prop. 2008/09:65, s 114.

⁴⁷ Prop. 2008/09:65, s 115.

⁴⁸ Prop. 2008/09:65.

⁴⁹ Prop. 2008/09:65, s 44f.

⁵⁰ Prop. 2008/09:65, s 52.

⁵¹ Prop. 2008/09:65, s 51.

då precis hade införts i Nederländerna. Den regeln innebar att trots att beskattningsnivån på tio procent var uppfylld hade skattemyndigheten möjlighet att angripa förfarandet om transaktionerna inte genomförts av sunda affärsmässiga skäl. Regeringen var dock av åsikten att en sådan regel inte skulle införas vid den tidpunkten utan framhöll att Skatteverket skulle få i uppdrag att se över föreslagen lagstiftning vid en senare tidpunkt.⁵²

Gällande ventilen var regeringen av uppfattningen att huvudsaklighetsrekvisitet skulle behållas. Ett exempel gavs på när kraven i regeln ansågs uppfyllda; en multinationell koncern hade verksamhet i flera regioner och i en av dessa regioner fanns endast ett land som lämpade sig som bas för regionens huvudkontor, vilket var ett land med en beskattningsnivå understigande tio procent. Det bedrevs reell ekonomisk verksamhet i landet och i samband med en omstrukturering skedde ett koncerninternt förvärv från ett svenskt bolag, som lånefinansierades från huvudkontoret. Detta förfarande hade företagits flertalet gånger tidigare och kunde därför sägas vara normalt för koncernen. Avdrag för ränteutgifterna skulle i detta fall medges i Sverige genom ventilen.⁵³ Gällande lagrådets synpunkter på uttrycket ”affärsmässigt” höll regeringen med om att skattemässiga överväganden generellt skulle kunna innefattas. Dock menades det på att uttryckets betydelse måste ses i ljuset av lagstiftningens syfte och att det därigenom framgår att skatteskal inte omfattas, någon ändring behövde därav ej företas.

Regeringen bedömde att de föreslagna reglerna var förenliga med EU-rätten eftersom ingen diskriminering förelåg. Det anfördes också att EU-domstolen⁵⁴ hade slagit fast att transaktioner inom en intressegemenskap uteslutande ska prövas enligt reglerna om etableringsfrihet och inte enligt reglerna om fri rörlighet för kapital. Underströks gjordes också att undantagsreglerna inte tillkommit av EU-rättsliga skäl utan enbart av anledningen att främja normal affärsverksamhet.⁵⁵

Regeringen framförde att förslaget var resultatet av en svår avvägning mellan att förebygga skatteplanering och att inte försvåra affärsmässigt bedrivna näringsverksamhet. Frågorna är komplexa och den statistiska beräkningen beaktar inte till exempel beteendeförändringar hos företagen. På grundval av detta ansåg regeringen att en kartläggning av ränteavdrag såväl framåt som bakåt i tiden är av vikt och avsåg att ge detta uppdrag till Skatteverket till syfte att utreda om det krävs ytterligare avdragsbegränsningar.⁵⁶

⁵² Prop. 2008/09:65, s 59.

⁵³ Prop. 2008/09:65, s 59f.

⁵⁴ Då ”EG-domstolen”.

⁵⁵ Prop. 2008/09:65, s 71.

⁵⁶ Prop. 2008/09:65, s 74f.

3.2 Problem och oklarheter med reglerna

Genom införandet av ränteavdragsbegränsningsreglerna begränsas mycket riktigt avdragsrätten i de av Skatteverket identifierade förfarandena. Men reglernas effektivitet kan ifrågasättas, vilket lagrådet redan gjorde i sitt yttrande, då de har ett synnerligen smalt tillämpningsområde vilket ytterligare begränsas genom de två undantagen (härefter kompletteringsreglerna). Det är i princip endast räntor på koncerninterna lån som har finansierat koncerninterna andelsförvärv som träffas av avdragsförbudet.⁵⁷ Detta förutsatt att mottagaren inte beskattar ränteintäkter med minst tio procent eller att transaktionen huvudsakligen är motiverad av andra affärsmässiga skäl än skatteskal.

Reglerna har vidare visat sig medföra en hel del tillämpningsproblem och oklarheter. Ett påfallande exempel på detta är de nio förhandsbesked som Skatterättsnämnden har avgjort, varav åtta stycken är överklagade till Högsta förvaltningsdomstolen.⁵⁸ Utöver dessa finns inga avgöranden på området.⁵⁹

I fyra av de nio förhandsbeskeden var den initiala frågan huruvida reglerna om ränteavdragsbegränsningar över huvud taget ägde tillämplighet. I dnr 15-09/D och dnr 62-09/D befanns reglerna inte tillämpliga enligt Skatterättsnämnden. Det första gällde främst om ett helägt dotterbolag till en kommun ägde rätt till ränteavdrag avseende ett lån till en affärsbank. Lånet upptogs för att bolaget skulle kunna amortera sin skuld till kommunen, vilken härstammade från ett delägarrättsförvärv.⁶⁰ Kommunen skulle därefter vidareutlåna dessa pengar till ett dotterdotterbolag för att detta i sin tur skulle kunna amortera sina skulder till bland annat affärsbanken. Affärsbanken som nämndes i ansökan ägdes av en ekonomisk förening där ifrågavarande kommun var medlem. Dock hade föreningen fler än 200 medlemmar och ansågs på grund av det stora medlemsantalet inte vara i intressegemenskap med kommunen eller något av de andra koncernbolagen. Ingen av kringgåendebestämmelserna ansågs heller äga tillämplighet.⁶¹ Dotterdotterbolagets skulder omfattades vidare ej av reglerna då de inte avsåg förvärv av delägarrätt. SkfIL befanns inte tillämplig på den grund att förfarandet inte tycktes strida mot lagstiftningens syfte. Det torde därmed anses tillåtet att anpassa sig till reglerna.⁶²

⁵⁷ Avdragsförbudet träffar som nämnts också externa situationer rörande back-to-back-lån och tillfälliga lån.

⁵⁸ Skatterättsnämndens förhandsbesked dnr 13-09/D, 15-09/D, 24-09/D, 85-09/D, 89-09/D, 96-09/D, 160-09/D, 52-10/D, 62-09/D.

⁵⁹ Andersson T, Carneborn C, SvSkT nr 10 2010.

⁶⁰ Syftet med upptagandet av det nya lånet var att kringgå avdragsförbudet i de nya reglerna, då räntebetalningarna till kommunen skulle komma att träffas av det.

⁶¹ IL 24:10 c om back-to-back-lån kunde inte tillämpas i brist på samband mellan koncernbolags fordran på affärsbanken och förvärv av delägarrätt från kommunen. IL 24:10 b 2 st om tillfälliga lån kunde inte tillämpas då det krävs att en extern skuld ersätts av en intern, här var det tvärtom.

⁶² För utförligare bakgrundsbeskrivning hänvisas läsaren här, och i det följande, till respektive förhandsbesked.

Dnr 62-09/D rörde ett dotterbolags externa delägarrättsförvärv som finansierades med ett koncerninternt lån. Efter förvärvet skedde en omvänd fusion vilket innebar att dotterbolaget upplöstes och moderbolaget blev ägare till aktierna i det förvärvade bolaget, som tog över lånet. Detta bolag ansågs dock ha rätt till avdrag för räntorna då fusionen var kvalificerad enligt IL 37 kap, vilket medför skattemässig kontinuitet.⁶³

I de två andra förhandsbeskeden ansågs ränteavdragsbegränsningsreglerna tillämpliga.⁶⁴ I det ena, dnr 13-09/D, konstaterade nämnden att förvärv av nyemitterade andelar i koncernföretag utgör ett sådant förvärv av delägarrätt som omfattas av begränsningsreglerna.⁶⁵ Och i det andra, dnr 89-09/D, förnyades ett koncerninternt lån på i stort sett oförändrade villkor. Det ursprungliga lånet hänförde sig till en skuld avseende förvärv av delägarrätter och förnyades på grund av att det löpte ut.⁶⁶ Efter en helhetsbedömning kom nämnden fram till att ränteavdrag inte skulle medges då även det nya lånet ansågs hänförligt till det ursprungliga förvärvet.⁶⁷

3.2.1 Kringgåendemöjligheter

Det råder enligt Skatteverket en ökad trend mot koncernintern skuldsättning hos utlandsägda svenska företag, vilken har avmattats under 2009 men inte stoppats. Ränteavdragsbegränsningsreglerna har haft viss effekt men mindre än väntat.⁶⁸ Detta resulterar i slutsatsen att reglerna är möjliga att kringgå.

Det största problemet jag ser är att reglerna inte omfattar externa förvärv eller externa lån. Det är mycket riktigt, som Skatteverket anförde under lagstiftningsprocessen, att det föreligger affärsmässighet för ifrågavarande förvärv. Detta hindrar dock inte att förvärvsstrukturen byggs upp enbart av skatteskäl, vilket Skatteverket numer har insett.⁶⁹ Företag torde på detta sätt i princip själva kunna bestämma i vilket land de vill betala skatt, alternativt undgå det helt och hållet. Detsamma gäller vid extern upplåning. Ett exempel på detta, som dock Skatteverket inte har beaktat, är om ett koncernföretag förvärvar verksamhet från ett annat koncernföretag istället

⁶³ Ränteavdragsbegränsningsreglerna ansågs således ej äga tillämplighet då det förvärvande bolaget hade full avdragsrätt för räntorna i och med att det rörde sig om ett externt förvärv och inte ett internt. Observera att detta mål inte har överklagats.

⁶⁴ Observera att även andra frågor tas upp i fallen, vilka diskuteras nedan.

⁶⁵ Observera att minoriteten kom till motsatt slutsats och anförde att det måste röra sig om ett förvärv av delägarrätt från ett annat bolag inom intressegemenskapen; Högsta förvaltningsdomstolen instämde i Skatterättsnämndens bedömning och fastställde förhandsbeskedet i denna del (mål nr 7648-09).

⁶⁶ Den enda skillnaden var att skuldbeloppet hade ökat med de obetalda räntorna från föregående avtalsperiod och att räntorna nu skulle betalas årligen.

⁶⁷ Observera att minoriteten kom till slutsatsen att endast det initiala lånebeloppet skulle omfattas av begränsningsreglerna, således ej ökningen. Denna bedömning gjorde även Högsta förvaltningsdomstolen som beslutade att endast den ursprungliga skulden var hänförlig till förvärvet av andelarna. I övrigt fastställdes Skatterättsnämndens förhandsbesked (mål nr 4797-10).

⁶⁸ SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 15.

⁶⁹ SKV:s promemoria 2009-12-14, dnr 131-890752-09/113, s 19.

för att köpa andelar i det, varpå förvärvet lånefinansieras koncerninternt.⁷⁰ Detta är möjligt då reglerna endast reglerar lån i samband med andelsförvärv. Troligen torde SkfIL ej heller äga tillämplighet då lagstiftaren medvetet uteslutit dessa förvärv från lagens tillämpningsområde.⁷¹ Det ska observeras att detta förfarande endast fyller en funktion om säljarföretaget har underskott som kan kvittas mot den kapitalvinst som utlöses vid försäljningen, alternativt att säljarens beskattningsnivå är lägre än köparens. Jag medger att denna typ av upplägg har en begränsad räckvidd men vill än dock uppmärksamma detta då det har negligerats i utredningarna.

Lagstiftningen omfattar inte heller ränteutgifter på lån för finansiering av utdelningar eller för förvärv av koncerninterna fordringar. Skatteverket har numer observerat några sådana fall av respektive slag i vilka det har rört sig om mångmiljardbelopp.⁷²

Vidare innebär tioprocentregeln en så kallad ”safe-haven” för företagen. Skatteverket har bekräftat att företagen anpassar sig till denna nivå genom att välja att få till stånd en beskattning på minst tio procent varvid avdragsrätt kan erhållas.⁷³ Detta ger en skattevinst på $0,263^{74} \cdot 0,10 = 16,3$ procent, vilket riskerar att urholka den svenska skattebasen om det rör sig om betydande belopp. Dessa förfaranden är helt lagliga även om de företas av enbart skatteskal.

3.2.2 Kompletteringsreglerna

Kompletteringsreglerna har visat sig medföra problem och oklarheter. Särskilt ventilen har varit uppe för prövning i de överklagade förhandsbeskeden. Skatteverket har försökt att klargöra tillämpningen av de båda undantagsreglerna i en skrivelse respektive ett ställningstagande.⁷⁵ Dock kan det ifrågasättas om dessa så kallade klargöranden ligger i linje med Skatterättsnämndens avgöranden av förhandsbesked. Vidare kan jag också tycka att det är minst sagt olyckligt att reglerna är så pass oklara att det redan under första året behövs klargöranden angående dess tolkning. Nämnas ska att regelverkets förenlighet med EU-rätten och skatteavtalsrätten kommer att behandlas i nästföljande två avsnitt varför dessa frågor lämnas därhän här.

3.2.2.1 Tioprocentregeln

I förarbetena framförs att vid det hypotetiska testet, som ska göras för att utvärdera tioprocentregelns tillämplighet, ska hänsyn inte tas till överskott eller underskott som härstammar från normal drift. Vidare ska hänsyn inte heller

⁷⁰ Observera att marknadsmässiga villkor måste användas med hänsyn till armlängdsprincipen.

⁷¹ Prop. 2008/09:65, s 50.

⁷² SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 16.

⁷³ SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 4.

⁷⁴ Observera dock att den effektiva skattesatsen blir lägre vid användning av periodiseringsfonder.

⁷⁵ SKV:s skrivelse 2010-08-30, dnr 131 564990-10/111 och SKV:s ställningstagande 2009-01-29, dnr 131 157328-09/111.

tas till normalt avdragsgilla utgifter hos mottagande företag. Regeringen menade att detta ger konsekvensen att tioprocentregeln inte ska äga tillämplighet om ränteinkomsten kan neutraliseras genom ett grundavdrag, fribelopp eller liknande avdrag. Som nämnts ovan ska det mottagande företaget behandlas som om det endast haft den inkomst som motsvarar ifrågasatt ränteutgift. Det ska vidare röra sig om en faktisk skatt i den mening att det inte ska vara möjligt att skjuta upp beskattningen på obestämd tid.⁷⁶

Det har i litteraturen förts diskussioner kring tioprocentregelns problematik. Jesper Barenfeld har ifrågasatt om det är möjligt att isolera en ränteinkomst från övriga inkomster och omständigheter. Som exempel tog han upp att skattesatsen kan bero på inkomstens storlek och att det finns progressiva bolagsskatter och grundavdrag. Vidare kan skattesatsen bero på affärsverksamhetens art och därigenom vara förknippad med särskilda skatteregler, exempelvis FoU-verksamhet. I vissa länder kan lägre skatt medges beroende på kapitaliseringsgrad. Han indikerade också på att i vissa länder, exempelvis Estland, beskattas inte bolag förrän utdelning sker och frågar hur detta ska bedömas mot kriteriet att skatten inte får skjutas upp på obestämd tid. Imputationssystemen, som innebär att bolagsskatten endast påförs en gång, är vidare ett problem då skatteuttaget kan vara totalt sett lågt i sådana länder.⁷⁷

Thomas Andersson har hävdade att det hypotetiska testet inte har medfört problem avseende att avgöra vem den faktiska mottagaren av ränteinkomsten är, dock har andra tillämpningsproblem uppstått.⁷⁸ Han exemplifierade det senare med en kort diskussion om de belgiska reglerna avseende NID-avdrag⁷⁹, som i vissa fall sänker den faktiska beskattningen på ifrågasatt ränteinkomst till under tio procent. Andersson menade att det hypotetiska testet inte ska anses vara uppfyllt i dessa fall. Dock torde ett avstående till NID-avdraget i den mån att beskattningen uppgår till tio procent innebära att testet anses uppfyllt och att ränteavdrag därmed medges.⁸⁰

I Skatteverkets skrivelse avsåg verket att förtydliga hur olika länders skattemässiga resultatutjämningsystem ska beaktas vid tillämpning av tioprocentregeln och om lagen mot skatteflykt kan aktualiseras. De två exempel som togs upp handlar om koncerninterna andelsförvärv som lånefinansierats koncerninternt och där såväl förvärvet som lånet allokteras till en filial i Sverige.⁸¹ De system som berördes var Nederländernas konsolideringssystem och Finlands koncernbidragssystem, vilket i stort fungerar som det svenska. Båda ländernas system resulterar i att avdrag för

⁷⁶ Prop. 2008/09:65, s 59f ; Prop. 2008/09:65, s 63.

⁷⁷ Fast K, SvSkT nr 9 2008.

⁷⁸ Johansson är dock av motsatt åsikt gällande det senare, se SN nr 9 2011.

⁷⁹ Visst avdrag medges i form av avkastning på eget kapital.

⁸⁰ Andersson T, SvSkT nr 4 2011.

⁸¹ Detta är något förenklat varför läsaren hänvisas till SKV:s skrivelse för fullständigt resonemang.

ränteutgiften på den koncerninterna skulden som medges i det andra landet kan kvittas mot motsvarande ränteinkomst. Ingen beskattning av ränteinkomsten kommer således att ske.⁸²

Skatteverket kom till slutsatsen att tioprocentregeln inte är tillämplig i fall av typen i Nederländerna. I fall av typen i Finland råder det dock osäkerhet då det krävs en aktiv åtgärd i form av koncernbidragslämnande för att uppnå skatteförmånen. Dock ansåg verket att övervägande skäl får tala för en icke tillämplighet av tioprocentregeln. Vidare anförde Skatteverket att om regeln skulle anses tillämplig går förfarandet än dock att angripa genom SkfIL såvida ventilen inte äger tillämplighet, det vill säga om förfarandet inte kan anses vara ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”. SkfIL:s tillämplighet motiverades med att koncernen uppnår den skatteeffekt som lagstiftningen syftar till att förhindra.⁸³

I förhandsbeskedet dnr 13-09/D, vilket även bekräftades i dnr 96-09/D, uttalade Skatterättsnämnden att de belgiska NID-avdragen är ett sådant ”liknande avdrag” som nämns i förarbetena eftersom det i likhet med grundavdrag och fribelopp inte motsvaras av någon avdragsgill utgift enligt IL.⁸⁴ Dessa avdrag ska därmed beaktas vid en beräkning av beskattningsnivån enligt tioprocentregeln. I beräkningen ska hänsyn tas till den del av avdraget som kan anses belöpa på ränteinkomsten. Det är som nämnts mottagarstatens lagstiftning som ska beaktas vid det hypotetiska testet, någon jämförelse med svenska regler är inte aktuellt.

3.2.2.1.1 Kommentarer

Kritiken som framfördes under lagstiftningsarbetet verkar ha visat sig befogad, tioprocentregeln är svårare att tillämpa än vad regeringen ville få det att framstå som. Detta påstående grundar jag på ovanstående diskussioner i litteraturen, Skatteverkets skrivelse och mot bakgrund av de frågor som ställts i förhandsbeskeden.

Gällande NID-avdragen delar jag slutsatsen i förhandsbeskeden om att avdraget ska beaktas vid det hypotetiska testet. Vidare delar jag också Anderssons resonemang om att det hypotetiska testet torde vara uppfyllt vid ett avstående av NID-avdrag⁸⁵ innebärande att en beskattningsnivå på tio procent uppnås.⁸⁶ Detta anser jag följa direkt ur lagtext då det relevanta är att beskattning sker med minst tio procent.

Skatteverkets skrivelse efterlämnar enligt mig snarare fler frågetecken än klargöranden. I förarbetena står det att normalt avdragsgilla utgifter hos ett bolag inte ska beaktas vid det hypotetiska testet. Menar då Skatteverket att

⁸² SKV:s skrivelse 2010-08-30, dnr 131 564990-10/111.

⁸³ SKV:s skrivelse 2010-08-30, dnr 131 564990-10/111.

⁸⁴ Högsta förvaltningsdomstolen gjorde samma bedömning i frågan och fastställde förhandsbeskeden i denna del (mål nr 7648-09, 4800-10).

⁸⁵ Detta avdrag måste nämligen yrkas av den skattskyldige.

⁸⁶ En liknande fråga ställdes i Skatterättsnämndens förhandsbesked 85-09/D men föll eftersom huvudfrågan om ventilens tillämplighet besvarades jakande.

avdrag för koncernbidrag och ränteavdrag till följd av konsolideringssystem är att likställa med ”grundavdrag, fribelopp eller liknande avdrag”, snarare än normala utgifter? Jag delar Anderssons och Christian Carneborns fundering i om detta i så fall är applicerbart på svenska förhållanden, det vill säga, har inte svenska bolag längre rätt att kvitta ränteintäkt mot koncernbidrag?⁸⁷

Vidare har jag svårt att förstå Skatteverkets resonemang i frågan om SkfIL:s tillämplighet. Syftet med ränteavdragsbegränsningsreglerna är inte att vägra avdragsrätt i de fall där ränteinkomsten beskattas med minst tio procent, snarare tvärtom. Enligt mig torde det vara tillåtet att anpassa sig till tioprocentkravet varför förfaranden som företas i enlighet med regeln inte borde kunna angripas. För hur kan det vara i strid med lagstiftningens syfte att handla i linje med det som är uttryckligen reglerat?

3.2.2.2 Ventilen

Många frågor har väckts i litteraturen och i förhandsbesked rörande hur ventilen kommer till uttryck i lagtext och när den kan tillämpas. Vad innebär till exempel att det endast framgår av förarbetena till lagen, och inte av lagen självt, att skatteskäl inte omfattas? Medför detta att syftet att minimera skatt inte ska ses som affärsmässigt? Och vad innebär ”affärsmässigt”? Det rör sig om svåra definitionsfrågor som inte utreds i förarbetena.⁸⁸

Som ovan nämnts borde en skattskyldig ha rätt att ordna sina transaktioner så skattekostnaden blir lägst möjlig, vilket också sker i praktiken. Nästa fråga är då hur huvudsaklighetsrekvisitet, 75 procent affärsmässigt motiverat, ska mätas? Enligt Anders Hultqvist går det inte att mäta utan han menar att ”testet” endast fungerar vid rent konstlade upplägg.⁸⁹ En annan aktuell fråga i sammanhanget är skäligheten i att de tidigare förfarandena numera måste nå upp till kravet ”huvudsakligen” affärsmässigt motiverat, till skillnad från tidigare då endast SkfIL:s ”överbärande” var den relevanta gränsen.⁹⁰

Vidare måste poängteras att det enligt allmänna principer är den skattskyldige som bär bevisbördan angående ventilens tillämplighet.⁹¹ Det är en samlad bedömning som ska göras men vad innebär det? Anita Zester anför att det är de valda transaktionernas affärsmässighet som ska vara avgörande och inte hur alternativa tillvägagångssätt hade bedömts. Bedömningen ska grunda sig på låntagarens situation och inte långivarens, för hur ska förvärvaren kunna visa affärsmässigheten i långivarens överväganden?⁹² Skatteverket är dock av motsatt åsikt och diskuterar detta i sitt ställningstagande rörande ventilens tillämplighet. En diskussion förs

⁸⁷ Andersson T, Carneborn C, SvSkT nr 10 2010.

⁸⁸ Zester A, SN nr 5 2009.

⁸⁹ Fast K, SvSkT nr 9 2008.

⁹⁰ Andersson T, SvSkT nr 4 2011.

⁹¹ Prop. 2008/09:65, s 72.

⁹² Zester A, SN nr 5 2009.

också om det faktum att ett internt förvärv har föregåtts av ett externt ska beaktas särskilt eller ej.

Skatteverket är följaktligen av åsikten att även långgivarens funktion ska beaktas och hänvisar till lagtexten, om att såväl skulden som förvärvet ska vara affärsmässigt motiverade, och till förarbetsuttalanden om att samtliga ingående komponenter ska vara affärsmässigt motiverade.⁹³ Vidare hänvisar Skatteverket till exemplet i propositionen om företaget som bedriver reell ekonomisk verksamhet (se ovan) och menar på att det indikerar att långgivaren inte får vara ett av skatteskäl inplacerat mellanled utan måste utgöra ett instrument för reell ekonomisk verksamhet.⁹⁴

Skatteverket är av uppfattningen att det faktum att en omstrukturering har föregåtts av ett externt förvärv inte ska tillmätas någon självständig betydelse vid bedömningen av ventilens tillämplighet. Verket menar att såväl det interna förvärvet som det interna skuldförhållandet ska bedömas utifrån samtliga omständigheter även i dessa typer av fall, vilket betyder att det under alla förhållanden är

”nödvändigt att det företag/den intressegemenskap som åberopar denna undantagsregel redovisar alla led i aktuella transaktioner och redogör för de bakomliggande motiven samt alla andra relevanta omständigheter, t.ex.

- hur koncernstrukturen och finansieringsstrukturen ser ut före och efter de externa och interna förvärven,
- vilka affärsmässiga överväganden som ligger till grund för såväl de interna förvärven som det interna skuldförhållandet, inklusive vilka affärsmässiga skäl som ligger bakom valet av långgivare,
- vilken verksamhet långgivaren bedriver och i vilken omfattning, samt långgivarens roll i koncernens finansieringsstruktur, och
- hur finansieringsstrukturen i intressegemenskapen rent allmänt är uppbyggd, om generella principer följs eller om det t.ex. görs skillnad beroende på inblandat land etc.”⁹⁵

Jag ansluter mig till Zesters uppfattning om att Skatteverket genom detta ställningstagande försöker skapa den restriktivitet som verket vill ska råda. Vidare är det svårt att finna de stöd i förarbetena som Skatteverket grundar sina slutsatser på. Till exempel verkar Skatteverket skapa ett absolut krav på att ett företag måste bedriva reell ekonomisk verksamhet för att ventilen ska kunna tillämpas. Hur är detta till exempel förenligt med de svenska CFC-beskattningsreglerna när beskattning av inkomsten utlöses i Sverige?⁹⁶ Finansdepartementet inkluderade i sin promemoria dessa typer av fall inom ventilens tillämpningsområde men eftersom propositionen inte innehåller någon hänvisning till tidigare förarbetsuttalanden anser verket dessa vara förlegade. Detsamma gäller angående de organisatoriska skälen.⁹⁷

⁹³ Prop. 2008/09:65, s 69.

⁹⁴ SKV:s ställningstagande 2009-01-29, dnr 131 157328-09/111.

⁹⁵ SKV:s ställningstagande 2009-01-29, dnr 131 157328-09/111.

⁹⁶ Zester A, SN nr 5 2009.

⁹⁷ SKV:s ställningstagande 2009-01-29, dnr 131 157328-09/111.

Skatteverkets kategoriska uttalande angående ett internt förvärv som föregåtts av ett externt verkar i viss mån vara överspelat genom Skatterättsnämndens beslut i förhandsbeskeden 85-09/D och 52-10/D där ventilen ansågs tillämplig. I båda fallen konstaterade nämnden att det interna förvärvet och lånefinansieringen ska ses i ljuset av ett nära föregående externförvärv. Skatteskalen ansågs i båda fallen underordnade de affärsmässiga skälen varför ventilen ansågs tillämplig. I båda fallen tog nämnden fasta på att aktierna initialt förvärvats externt men i första (85-09/D) också på att det förvärvet skett genom extern finansiering och i andra (52-10/D) även på omständigheterna i övrigt.⁹⁸

Enligt Skatterättsnämnden befanns ventilen vidare tillämplig i förhandsbesked 24-09/D där det med hänsyn till omständigheterna i övrigt fick anses affärsmässigt motiverat att finansieringen i bolaget ändrades på det sätt som skett och att den ökade skuldsättningen gjordes genom lån hos ägarna.⁹⁹

I Skatterättsnämndens förhandsbesked 13-09/D, rörande två olika koncerninterna förvärv som lånefinansierats koncerninternt, befanns ventilen tillämplig i förfarandet avseende nyemission. Detta med hänsyn till behovet av kapitaltillskott och att tillskott av annan form var skattemässigt missgynnat i det bolagets hemland. Ventilen ansågs ej vara tillämplig i det andra fallet då transaktionerna till övervägande del skett av skatteskal, vilket bolaget också själv hade uppgett.¹⁰⁰

I förhandsbeskeden 89-09/D¹⁰¹, 96-09/D¹⁰² och 160-09/D¹⁰³ från Skatterättsnämnden befanns ventilen inte tillämplig på grund av att mottagaren av ränteinkomsten inte kom att beskattas för den alls, alternativt med en betydligt lägre skattesats än den i Sverige gällande. Nämnden ansåg att detta förfarande gav uttryck för en tydlig strävan att kombinera ränteutgifter och motsvarande ränteinkomster i skilda länder på ett för

⁹⁸ Högsta förvaltningsdomstolen har avgjort det första målet och fastställer där Skatterättsnämndens förhandsbesked i denna del. Domstolen anförde att ventilen var tillämplig då det interna förvärvet, som följde av ett externförvärv, endast framstod som ett led i att foga in det nya bolaget i intressegemenskapen (mål nr 4348-10).

⁹⁹ Detta besked är dock inte publicerat varför inga närmare uppgifter finns; Högsta förvaltningsdomstolen ändrade Skatterättsnämndens förhandsbesked i frågan och förklarade ränteutgifterna icke avdragsgilla. Det rörde sig i fallet om en intern omstrukturering och även om denna ansågs väl motiverad med hänsyn till bedriven verksamhet bedömdes ifrågavarande förvärv inte vara affärsmässigt motiverat i ventilens mening (mål nr 7649-09).

¹⁰⁰ Högsta förvaltningsdomstolen fastställde Skatterättsnämndens förhandsbesked i frågan. Angående första förvärvet bedömde domstolen att det föranleddes av svaga resultat och att behov av kapitaltillskott förelåg. Det ansågs vid angivna förhållanden affärsmässigt motiverat att internt finansiera driftutgifterna. Angående det andra förvärvet gjorde domstolen samma bedömning som Skatterättsnämnden (mål nr 7648-09).

¹⁰¹ Dotterbolags förvärv av systerbolag, följt av fusion.

¹⁰² Moderbolag och förvärvande bolag hade två holdingbolag mellan sig som inte bedrev annan verksamhet än att stå som ägare till det förvärvade bolaget.

¹⁰³ Byte av ägarbolag för bolagen i regionen genom att låta detta förvärva sina forna systerbolag i två omgångar, först indirekt och sedan direkt.

koncernen skattemässigt fördelaktigt sätt. Bolagen hade därutöver inte visat att transaktionerna motiverades av affärsmässiga hänsyn i enlighet med bestämmelsen.¹⁰⁴

Genom förhandsbeskeden¹⁰⁵ följer att SkfIL inte kan tillämpas om förutsättningarna för att tillämpa ventilen föreligger.¹⁰⁶ Detta följer logiskt då rekvisit tre i SkfIL, om att skatteförmånen kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet, brister.

3.2.2.2.1 Kommentarer

Mot bakgrund av ovanstående kan slutsatsen dras att ventilen är allt annat än lättillämplig. Det råder inte heller konsensus mellan Skatteverkets ställningstagande och förhandsbeskeden, eventuellt inte heller med förarbetena. Än en gång går Skatteverket längre i sin ståndpunkt än vad såväl lag som förarbeten stadgar. Det kan ifrågasättas om ambitionen att lagstiftningen enbart skulle komma att träffa icke affärsmässigt bedriven verksamhet uppnås. Självklart tar företagen hänsyn till sina skattekostnader vid omstruktureringar, frågan är om den bevisbörda de åläggs är rimlig? I några av fallen uttalade Skatterättsnämnden att förfarandena kunde anses betingade av affärsmässiga skäl men på grund av att räntan beskattades lågt eller inte alls ansågs det röra sig om otillåtet skatteundandragande enligt den nya lagen.¹⁰⁷ Är det vidare rimligt att kräva att alla äldre ”upplägg” organiseras om, alternativt vägras avdrag, på grund av att skatteskal till viss del styrt förfarandet? Det blir tämligen svårt att se skatten isolerad från ”affärsmässiga skäl”. Min tolkning av Skatterättsnämndens förhandsbesked är att bolagen närmast måste utreda alla möjliga struktureringsalternativ och välja det som är mest konkurrenskraftig, alternativt det som leder till minst skattefördelar.¹⁰⁸ Detta kan inte anses vara rimligt, vilket Zester inte heller synes tycka (ovan). Jag delar således Hultqvists uppfattning om att ”testet” endast är applicerbart på rent konstlade förfaranden.

¹⁰⁴ Observera att minoriteten kommer till motsatt slutsats i frågan; Högsta förvaltningsdomstolen fastställde Skatterättsnämndens förhandsbesked i frågan och motiverade det i samtliga fall med att det rörde sig om interna omstruktureringar. Även om den var väl motiverad sett till bedriven verksamhet var förvärvet ej affärsmässigt motiverat i ventilens mening (mål nr 4797-10, 4798-10, 4800-10).

¹⁰⁵ Till exempel dnr 85-09/D.

¹⁰⁶ Vilket även bekräftas av Skatteverket i sin skrivelse om tioprocentregeln.

¹⁰⁷ Högsta förvaltningsdomstolen skiljer i sina mål på organisatoriska skäl och affärsmässiga skäl vid tillämpning av ventilen. Enligt domstolen är bestämmelsen tillämplig om ett internt förvärv föregåtts av ett externt och ”det efterföljande interna förvärvet tidsmässigt och i övrigt framstår som ett led i att foga in det nya företaget i intressegemenskapen”. Utrymmet för att tillämpa ventilen i andra fall anfördes vara mycket begränsat. Till exempel var den inte tillämplig vid aktieöverlåtelser inom en befintlig intressesfär då sådana omstruktureringar i de allra flesta fall ansågs kunna ske genom tillskott (se förhandsavgörandena, till exempel mål nr 4797-10).

¹⁰⁸ Min tolkning av Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden är att ventilen i princip endast är tillämplig vid internförvärv som sker relativt omgående efter ett externförvärv (se föregående not). Jag har svårt att tro att detta var avsikten vid lagstiftningen.

3.2.3 Förenligheten med EU-rätten

Regeringen hörsammade som nämnts inte remissinstansernas kritik om reglernas oförenlighet med EU-rätten (primärrätten) utan tog fasta på att ingen negativ särbehandling var för handen då samma regler skulle komma att tillämpas oavsett om långgivaren har hemvist i Sverige eller i annan medlemsstat. Vidare anförde regeringen gällande kompletteringsreglerna att förutsättningarna är desamma när det gäller möjligheten att visa viss lägsta beskattning oavsett om det ifrågavarande skattebefriande subjektet är svenskt (till exempel en kommun) eller utländskt. Detsamma anfördes gälla angående ventilen.¹⁰⁹ Förhållandet till sekundärrätten berördes inte över huvud taget i förarbetena, dock har det prövats i sökta förhandsbesked.

Det är beklagligt att remissinstansernas kritik går direkt in på ledet om rättfärdigande grunder utan att först fastställa att en stridighet verkligen föreligger och i så fall varför. EU-domstolen har visserligen i bland annat *Thin Cap Group Litigation (C-524/04)* tillämpat en mer restriktionsbaserad analys där fokus legat på den frihetskänsligande effekten snarare än diskrimineringen.¹¹⁰ Detta torde dock vara ett avvikande resonemang och frågan om vilken vikt detta avsteg har och om EU-domstolen kan anses ha bytt riktning ligger utanför denna uppsats att utreda. Samtidigt torde remissinstanserna inte uppmärksammat detta, trots sin hänvisning till målet, utan torde snarare göra misstaget att missa det initiala steget i processen. Hur det än må förhålla sig borde regeringen själv ha utrett frågan noggrannare. Vidare är det förkastligt att regeringen helt underlåtit att utreda reglernas förenlighet med sekundärrätten i form av ränte/royaltydirektivet.¹¹¹

3.2.3.1 Etableringsfriheten i EUF-fördraget

Regeringens ståndpunkt om att ränteavdragsbegränsningsreglerna ska prövas uteslutande mot EU-rättens regler om fri etablering snarare än mot reglerna om fri rörlighet för kapital synes vara korrekt eftersom de svenska reglerna berör företag i intressegemenskap. Detta får betydelse för tredje land som faller utanför.¹¹² Första frågan som ska diskuteras är om ränteavdragsbestämmelserna är förenliga med etableringsfriheten, art 49 i EUF-fördraget.

Jag instämmer i regeringens slutsats till den del att ingen direkt diskriminering uppstår eftersom reglerna formellt sett träffar såväl inhemska som gränsöverskridande situationer. Men frågan är om det ändå kan röra sig om olikbehandling? Såväl huvudregeln som kompletteringsreglernas överensstämmelse måste prövas då de likväl ingår i samma regelverk.¹¹³

¹⁰⁹ Prop. 2008/09:65, s 68ff.

¹¹⁰ Gerson A, SN nr 3 2009.

¹¹¹ Rådets direktiv 2003/49/EG.

¹¹² Prop. 2008/09:65, s 71, se också EU-domstolens avgörande i mål *Thin Cap Group Litigation (C-524/04)* p 26-35 och *Lasertec (C-492/04)* p 27 samt KOM/2007/0785 slutlig.

¹¹³ Detta har också Skatterättsnämnden gjort i sina förhandsbesked.

I målet Lankhorst-Hohorst (C-324/00) prövades de tyska underkapitaliseringsreglerna som innebar att koncerninterna räntebetalningar omklassificerades till förtäckt utdelning om moderbolaget inte hade rätt till skattecredit. EU-domstolen uttalade att skillnaden i beskattning berodde på om moderbolaget var inhemskt eller ej. De tyska reglerna var formellt tillämpliga även i inhemska situationer men inhemska moderbolag hade som oftast rätt till skattecredit medan utländska i allmänhet inte hade det. Inhemska moderbolag som saknade rätt till skattecredit var de som var befriade från bolagsskatt, i huvudsak tyska offentligrättsliga juridiska personer och juridiska personer som utövade ekonomisk verksamhet i en särskild bransch eller som hade uppgifter av allmänintresse. Frågan i detta mål rörde ett utländskt moderbolag som utövade ekonomisk verksamhet i vinstsyfte och som var skyldigt att betala bolagsskatt. EU-domstolen fann inte att sådana bolag kunde jämföras med den inhemska kategorin personer som nyss nämnts, varför de tyska reglerna ansågs utgöra hinder mot etableringsfriheten.¹¹⁴

De svenska reglerna stadgar, liksom de dåvarande tyska reglerna, en formell likabehandling. Det problematiska i det svenska regelverket sett mot detta mål är tioprocentregeln. Den träffar utländska bolag och svenska skattebefriade subjekt såsom kommuner samt svenska investmentbolag, vilka är föremål för särskilda skatteregler. Vinstdrivande svenska bolag kommer inte att träffas av bestämmelsen då de är föremål för en beskattning överstigande tio procent, någon utredning härom behöver företagen inte göra. Skillnaden mot de tyska reglerna som var uppe för prövning är att det svenska avdragsförbudet inte träffar alla utländska bolag utan endast de där en beskattning av ränteinkomsten inte når upp till tioprocentkravet. Dock torde risken att drabbas av reglerna och utredningsskyldigheten som åläggs bolagen, i kombination med det faktum att reglerna träffar utländska vinstdrivande bolag men inte svenska, räcka för att konstatera olikbehandling. Mot bakgrund av Lankhorst-Hohorst-målet torde således även de svenska reglerna strida mot etableringsfriheten i EU-rätten.¹¹⁵

Angående Skatterättsnämndens förhandsbesked kom majoriteten till motsatt slutsats, det vill säga den ansåg reglerna vara förenliga med etableringsfriheten.¹¹⁶ Först åberopades Truck Center-målet (C-282/07) till stöd för att kravet på att ränteutgiften ska beskattas i den andra medlemsstaten inte kan utgöra hinder mot etableringsfriheten. Detta fall rörde källskatt på ränta som skulle utgå vid gränsöverskridande situationer men inte vid inhemska. Reglerna ansågs förenliga med EU-rätten eftersom bolagen bedömdes befinna sig i olika situationer. Detta på grund av att olika beskattningstekniker användes för att beskatta inkomsten vilket gjorde att hemvistbolagen inte nödvändigtvis uppbar någon fördel.¹¹⁷ Det kan ifrågasättas vilken bärighet detta fall har på svenska förhållanden. Mattias

¹¹⁴ Se främst p 27, 28 och 32.

¹¹⁵ Skatterättsnämndens minoritet synes komma till samma slutsats, se till exempel dnr 89-09/D.

¹¹⁶ Varvid motiveringen är i stort densamma i samtliga, se till exempel dnr 89-09/D.

¹¹⁷ Bland annat användes en lägre inkomstskattesats.

Dahlberg har till exempel anfört att detta mål, åtminstone tills vidare, bör bedömas som ett in casu-avgörande.¹¹⁸

I frågan om tioprocentkravets förenlighet görs hänvisning till att EU-domstolen i flera mål har slagit fast att ofördelaktiga konsekvenser av beskattningen i en medlemsstat som har sin grund i att två medlemsstater parallellt utövar sin beskattningsrätt inte strider mot etableringsfriheten. Jag ifrågasätter Skatterättsnämndens anförande då de svenska fallen inte primärt rör någon dubbelbeskattningssituation. De handlar snarare om att svenska bolag som lånar pengar från sina utländska moderbolag behandlas sämre än svenska bolag som lånar pengar från sina svenska moderbolag. Vidare ifrågasätter jag målen som nämnden lägger till grund för sitt beslut. Columbus Container (C-298/05) innebar att de inhemska delägarna till ett utländskt bolag beskattades på samma sätt som om bolaget istället hade varit inhemskt.¹¹⁹ Kerckhaert-Morres (C-513/04) innebar likväl det att aktieägarna som erhöll utdelning från utländskt bolag inkomstbeskattades med samma skattesats som om utdelningen erhöles från ett inhemskt bolag.¹²⁰ Schempp (C-403/03) avsåg utbetalning av underhållsbidrag från person i en medlemsstat till person i annan medlemsstat.¹²¹ Utbetalaren saknade avdragsrätt för bidraget eftersom han inte förmådde bevisa att bidraget var skattepliktigt för mottagaren. Avdragsrätt skulle dock förelegat om mottagaren bott kvar i samma land eftersom denna då hade fått beskatta bidraget. EU-domstolen fann dock att detta inte utgjorde hinder mot den fria rörligheten på grund av att det var ostridigt att underhållsbidraget inte kom att beskattas hos mottagaren enligt lagstiftning i den staten.

Av de tre i frågan återopade målen är det enligt mig det sista som har störst bäring på de svenska reglerna, trots att det rör sig om regler av ett annat slag. Dock tar de svenska reglerna inte sikte på att enbart träffa de fall vari mottagaren av inkomsten inte beskattas alls, utan i första hand på all koncernintern lånefinansiering i samband med koncerninterna förvärv av delägarätter. Inte ens undantagsregeln tar sikte på dessa fall, utan alla vari mottagaren inte beskattas med minst tio procent. Vidare verkar ifrågavarande regel om underhållsbidrag vara av generell karaktär medan de svenska reglerna är av särskilt slag.¹²²

Slutsatsen måste vara att det åtminstone är oklart huruvida de svenska reglerna är förenliga med etableringsfriheten i EU-rätten eller ej. Men då Lankhorst-Hohorst-målet verkar vara det mest adekvata mål ur jämförelsesynpunkt talar mycket för att en fördragsstridighet kan anses vara för handen, vilket gör att frågan om rättfärdigande grunder måste utredas.¹²³

¹¹⁸ Dahlberg M, Ränta eller kapitalvinst, s 423.

¹¹⁹ P 39 och 40.

¹²⁰ P 17-20.

¹²¹ Utbetalande person hade ej utnyttjat sin rätt till fri rörlighet men det var utan vikt eftersom mottagaren hade utövat sin rätt.

¹²² Dahlberg för ett liknande resonemang angående detta fall, se Ränta eller kapitalvinst s 425f.

¹²³ Högsta förvaltningsdomstolen gör dock i sina förhandsbesked bedömningen att reglerna inte strider mot EUF-fördraget. Domstolen ansåg inte att Lankhorst-Hohorst-målet var

EU-domstolen har uttalat att enbart omständigheten att ett i landet hemmahörande bolag har beviljats lån från ett närstående bolag hemmahörande i annan medlemsstat inte kan grunda en allmän presumtion för missbruk och motivera en fördragsstridande bestämmelse.¹²⁴ Inte heller om det rör sig om en lågskattejurisdiktion.¹²⁵ Skatteflykt har av domstolen erkänts som en rättfärdigande grund men då krävs det att regelverket är proportionerligt och utformat för att endast förhindra rent konstlade upplägg som saknar ekonomisk förankring och som arrangerats i skatteundrandragande syfte.¹²⁶ Det ska vidare röra sig om objektiva och verifierbara omständigheter och den skattskyldige ska beredas möjlighet att påvisa affärsmässiga skäl.¹²⁷

I detta led är remissinstansernas kritik angående de svenska reglerna av relevans. Jag anser liksom de och minoriteten i Skatterättsnämnden att det vid en eventuell fördragsstridighet blir svårt att rättfärdiga de svenska reglerna då de onekligen även träffar fall av icke fiktiv art. Sett till tillämpningssvårigheterna utgörs de vidare inte av objektiva verifierbara kriterier. Av vad som går att utläsa ur Skatterättsnämndens förhandsbesked verkar den skattskyldiges möjligheter att påvisa affärsmässighet dessutom tämligen begränsade, särskilt sett till huvudsaklighetsrekvisitet i kompletteringsregeln. Undantagsreglerna må inte ha införts på grund av EU-rätten men får som nämnts ovan en betydelse i förenlighetsfrågan.¹²⁸

3.2.3.2 Ränste/royaltydirektivet

Det är anmärkningsvärt att ingen uppmärksamhet över huvud taget ägnades åt att utreda ränsteavdragsbegränsningsreglernas förenlighet med ränste/royaltydirektivet.¹²⁹ Frågan här är om de svenska begränsningsreglerna inkräktar på uppkomststatens förbud att beskatta räntor. I förhandsbeskeden, vilka är överklagade till Högsta förvaltningsdomstolen, ansåg en enhällig

applicerbart på de svenska förhållandena eftersom de tyska reglerna som var uppe för prövning inte tog någon hänsyn till hur mottagaren beskattades i sitt hemland utan istället krävde att beskattning skedde i Tyskland (eftersom bolag som inte beskattas där ej heller hade rätt till skattecredit, och därigenom ej avdragsrätt). De svenska reglerna kräver ej beskattning i Sverige utan medger även avdragsrätt för ränstebetalingar till utlandet. Att det dock krävs en beskattning på minst tio procent hos mottagaren ansågs enligt domstolen vara en följd av olikheter i medlemsstaternas lagstiftning och hänvisning gjordes till bland annat Schempp-målet där detta accepterades (se till exempel mål nr 4797-10). Jag ställer mig tveksam till Högsta förvaltningsdomstolens bedömning i frågan och hänvisar till mitt tidigare resonemang.

¹²⁴ Thin Cap Group Litigation-målet (C-524/04) p 73, Cadbury Schweppes (C-196/04) p 50.

¹²⁵ Eurowings (C-294/97), främst p 42-43.

¹²⁶ Cadbury Schweppes (C-196/04) p 55, Thin Cap Group Litigation-målet (C-524/04) p 74-78.

¹²⁷ Framgår av Thin Cap Group Litigation-målet (C-524-04) och meddelande från kommissionen, KOM/2007/0785 slutlig.

¹²⁸ Observera SGI-målet (C-311/88) som rörde diskriminering genom belgiska internprissättningsregler, vilken kunde rättfärdigas med hänsyn till ändamålet att förhindra skatteflykt tillsammans med ”en väl avvägd fördelning av beskattningsrätten” (p 66). Hur detta resonemang skulle kunna överföras på de svenska reglerna är dock ännu oklart.

¹²⁹ Vars syfte är ett undvikande av dubbelbeskattning av räntor och royalties.

Skatterättsnämnd att avdragsförbudet var att jämställa med en sådan beskattning som omfattas av direktivet.¹³⁰ Dock ansågs de svenska reglerna kunna falla in under direktivets skatteflyktsbestämmelser, art 5, vilka medger att nationella regler får strida mot direktivet i vissa fall. Majoriteten kom fram till att de svenska reglerna var förenliga med direktivet på den grund att en prövning i varje enskilt fall möjliggörs genom kompletteringsreglerna.¹³¹ Minoriteten kom dock fram till motsatt slutsats av den anledningen att de svenska reglerna även träffar affärsmässiga transaktioner och därav inte är proportionerliga.

Vid tiden för Skatterättsnämndens förhandsbesked fanns inga avgöranden från EU-domstolen rörande denna fråga. I juli 2011 avgjorde domstolen målet rörande Scheuten Solar Technology (C-397/09), där den tyska domstolen frågade om ränte/royaltydirektivet utgjorde hinder för tillämpning av nationella bestämmelser som begränsar avdragsmöjligheten för låneräntor. De tyska reglerna innebar att ränteavdrag hänförliga till långfristig kapitalisering av verksamheten skulle återläggas till beskattningsunderlaget. Domstolen konstaterade att räntorna som var uppe för prövning i målet inte utlöste någon beskattning. De nationella reglerna gällde endast rätten till kostnadsavdrag och medförde inte minskad inkomst för mottagaren. Domstolen konstaterade således att direktivet endast avser borgenärens skattemässiga situation och inte gäldenärens. Direktivets syfte är följaktligen att undvika internationell juridisk dubbelbeskattning och inte ekonomisk, varför det inte utgjorde ett hinder mot att tillämpa de tyska reglerna.

De svenska reglerna kan i många avseenden liknas vid de tyska varför det förefaller troligt att samma bedömning skulle göras gällande dessa.¹³²

3.2.3.3 Kommentarer

Regeringens brist på utredning av EU-förenlighetsfrågan leder till att den lämnas åt rättstillämpningen att avgöra. Det förefaller sig, sett till Skatterättsnämndens förhandsbesked, som att det är möjligt att komma till olika slutsatser i frågan beroende på vilka fall från EU-domstolen som åberopas. Detta är mycket märkligt sett ur min synvinkel men en fråga som inte ryms inom ramen för denna uppsats. Med den ovisshet som råder anser jag att Högsta förvaltningsdomstolen borde ha begärt förhandsavgörande

¹³⁰ Resonemanget är i huvudsak detsamma i samtliga förhandsbesked där frågan väckts, se exempelvis dnr 89-09/D.

¹³¹ En hänvisning gjordes till Leur Bloem-målet (C-28/95) rörande tolkning av fusionsdirektivet.

¹³² Liksom de tyska reglerna föreligger ingen juridisk dubbelbeskattningssituation eftersom det endast är ränteutbetalaren, och inte mottagaren, som påverkas genom nekad avdragsrätt; Högsta förvaltningsdomstolen gör i sina förhandsavgöranden samma bedömning som jag och fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked i denna del (se till exempel mål nr 4797-10).

från EU-domstolen angående reglernas förenlighet med etableringsfriheten.¹³³

3.2.4 Förenligheten med skatteavtalsrätten

Ingen utredning har skett i frågan om de svenska ränteavdragsbegränsningsreglernas förenlighet med ingångna dubbelbeskattningsavtal, vilket är högst anmärkningsvärt. Frågan har dock besvarats av Skatterättsnämnden i förhandsbesked där såväl majoriteten som minoriteten kom till slutsatsen att skatteavtalen inte hindrar en tillämpning av de svenska reglerna, dock på olika grunder varvid jag ansluter mig till den senare.¹³⁴

Majoriteten konstaterade endast att ifrågavarande regler är av speciell karaktär och att dessa därav har företräde med hänvisning till RÅ 2008 ref 24. Detta mål är omdiskuterat och rör de svenska CFC-reglerna, närmare bestämt den vita listan, varför det är diskutabelt att grunda sitt beslut på enbart detta mål. I december 2010, det vill säga efter att förhandsbeskeden avgjorts i Skatterättsnämnden, klagjordes att RÅ 2008 ref 24 endast utgjorde ett undantagsfall till huvudregeln om att skatteavtal går före intern svensk rätt.¹³⁵ Jag anser härvid att majoritetens slutsats inte äger någon bärighet idag.

Minoriteten konstaterade inledningsvis att den allmänna utgångspunkten inom skatteavtalsrätten är att de avtalslutande staterna enligt intern rätt bestämmer vilka utgifter eller kapitalförluster som avdrag får göras för. Vidare konstaterades att art 11 rörande fördelning av inkomsträntebeskattning inte berör de svenska reglerna och att avdragsförbudet i sig inte kan betraktas som skatt enligt avtalet.¹³⁶ Därefter framhölls att diskrimineringsförbudet stadgar att villkoren för avdragsgill ränta ska vara desamma oavsett om betalning utgår till borgenär i andra avtalslutande staten eller till borgenär i egen hemviststat. De svenska reglerna ansågs enligt nämnden uppfylla detta krav på förbud mot direkt diskriminering.¹³⁷ Vidare stadgas det i kommentarerna till OECD:s modellavtal att diskrimineringsförbudet i art 24.4 inte medför något hinder för medlemsstaterna att tillämpa nationell lagstiftning mot underkapitalisering.¹³⁸ Eftersom de svenska reglerna påminner starkt om

¹³³ Samuelson är av samma uppfattning, se SvSkT nr 6-7 2011; Jag är av samma åsikt i frågan trots Högsta förvaltningsdomstolens förhandsavgöranden då jag inte instämmer i domstolens bedömning.

¹³⁴ Resonemanget är i huvudsak detsamma i samtliga förhandsbesked där frågan väckts, se till exempel dnr 89-09/D.

¹³⁵ Högsta förvaltningsdomstolens mål nr 283-10, 216-10, 2662-09; Förhållandet mellan intern svensk rätt och skatteavtal är en omdiskuterad fråga vilken lämnas därhän i denna framställning.

¹³⁶ Här har nämnden inte gjort några hänvisningar men det får antas att ledning har hämtats ur OECD:s modellavtal, p 30 i kommentaren till art 7 och p 3 i kommentaren till art 13.

¹³⁷ För det fallet att de svenska reglerna träffar utländska företag i större utsträckning än svenska betyder det faktumet inte att direkt diskriminering föreligger.

¹³⁸ Se p 74 i kommentaren till art 24.

sådana regler stödjer det uppfattningen om att de svenska reglerna får tillämpas i skatteavtalssituationer.¹³⁹

3.2.5 Förenligheten med svenska rättsprinciper

En skatt medför effekter av olika slag och bör i görligaste mån vara förenlig med de till skattesystemet underliggande allmänna rättsprinciperna. I detta avsnitt redogörs först för dessa allmänna principer varpå de kommenteras i ljuset av ränteavdragsbegränsningsreglerna.

En skatt bör vara *effektiv* i fråga om måluppfyllelse, det vill säga skatten ska ha ett uttalat syfte och uppfylla detta. *Legitimitet* är i längden avgörande för den samhällsekonomiska effektiviteten och medborgarnas lojalitet. Reglernas bakomliggande motiv måste förstås och accepteras som *rättvisa* av skattebetalarna samt stå i *proportion* till ingreppet. Det måste således finnas en balans mellan skattebelastningen och fullgörandebördan.¹⁴⁰

Likformighetsprincipen i RF 1:9 innebär att lika fall ska behandlas lika och bör av rättviseskäl uppfyllas. *Neutralitetsprincipen*, innebärande att skatteregler inte ska styra den enskildes handlingsval, är en viktig grundprincip i svensk rätt. Om skatten kan undgås genom att annat likartat och ekonomiskt mindre effektivt handlingsalternativ väljs leder det till snedvridande och skadliga samhällsekonomiska effekter. Regler ska inte resultera i att det strävas efter skatteminimering snarare än vinstmaximering. I motsats till specialregler befrämjar generella regler ofta såväl likformighetsprincipen som neutralitetsprincipen då de senare har en vidare omfattning och därmed kan täcka in fler principer.¹⁴¹ Skatteregler ska vidare vara *enkla att tillämpa* och *kontrollera*. Om reglerna är svårtillämpbara och lätta att undgå leder det till lägre skatteintäkter än nödvändigt, skattemoralen skadas, lojaliteten minskar och systemet förlorar i legitimitet.¹⁴² Skatteundandragande leder även i vissa fall till att principen om att alla vinster i aktiebolag ska *dubbelbeskattas* rubbas.¹⁴³

Skattskyldiga ska kunna förstå effekten av sitt handlande varför kravet på *förutsebarhet* är viktigt. Om ovisshet råder finns det risk för att medborgarna avstår från att handla. Den praktiska tillämpningen ska vara förutsebar och fri från godtycke samtidigt som det i själva lagstiftningen inte

¹³⁹ I de flesta förhandsavgörandena konstaterade Högsta förvaltningsdomstolen att en prövning av de svenska bestämmelserna mot ifrågavarande skatteavtal inte efterfrågats varför anledning att ta ställning i frågan saknades (se till exempel mål nr 4797-10). Där det dock efterfrågats ansåg domstolen inte att någon diskriminering förelåg enligt de svenska reglerna eftersom villkoren för avdragsrätt är desamma oavsett om inhemsk eller gränsöverskridande situation föreligger (mål nr 4798-10).

¹⁴⁰ Lodin S, SN nr 9 2007.

¹⁴¹ Lodin S, SN nr 9 2007; Lodin S m fl, Inkomstskatt - en läro- och handbok i skatterätt, s 44ff.

¹⁴² Lodin S, SN nr 9 2007; Lodin S m fl, Inkomstskatt - en läro- och handbok i skatterätt, s 50ff.

¹⁴³ Eriksson A, Praktisk beskattningsrätt, s 463ff.

ska finnas inbyggda tolknings- och bedömningssvårigheter. Detta är vidare viktigt för *rättssäkerheten* då en skatt annars inte upplevs som legitim.¹⁴⁴

Synligheten är ett viktigt demokratiskt krav då skattebetalarna har rätt att veta vad de ska betala i skatt. *Symmetri*, *kontinuitet* och *reciprocitet* är viktiga principer för en konsekvent regelutformning. Den senare innebär att de intäkter som är skattepliktiga för en skattskyldig resulterar i avdragsgilla kostnader för en annan. Vidare är det av vikt att en skatt utformas så att den inte orsakar högre samhällsekonomiska kostnader än om den inte funnits. Ytterligare en aspekt är den *internationella*. Dels ska Sveriges internationella åtaganden beaktas (se ovan) men också *skattekonkurrensen*, vilket betyder att en skatt inte får leda till att arbetstillfällena, investeringar, sparande och konsumtion etcetera drivs utomlands.¹⁴⁵

3.2.5.1 Kommentarer

Det är självklart en omöjlighet att uppfylla alla rättsprinciper samtidigt då många inkräktar på varandra. Ett konsekvent upprätthållande av vissa riskerar vidare att leda till alltför komplicerade och svårtillämpade lagregler. Frågan är dock hur väl ränteavdragsbegränsningsreglerna står sig mot dessa principer?

De svenska reglerna är oförutsägbara då det råder ovisshet gällande såväl dess räckvidd som dess tillämpning. Detta har påvisats främst genom förhandsbesked men också genom diskussion i litteraturen. Rättssäkerheten kan därmed ifrågasättas, vilket är än ett större problem i och med att mycket av rättstillämpningen överlämnas till myndigheter och domstolar trots att skatt endast får tas ut genom stöd i lag, RF 8:3. Effektivitetsbristen, som diskussionen ovan utmynnar i, tillsammans med huvudsaklighetskravet i kompletteringsregeln gör att reglernas legitimitet och proportionalitet kan sättas ifråga. Osäkerheten i beskattning riskerar vidare att leda till att utländska företag låter bli att etablera sig i Sverige och att svenska företag låter bli att handla, vilket ingetdera är positivt ur ekonomisk synvinkel.

Vad som kan konstateras är att reglerna brister i neutralitet då det råder stora skillnader i om finansiering sker med riskkapital eller med lån. Ytterligare ett problem är den asymmetri som finns inbyggt i detta då avdrag medges hos utbetalaren utan att jämförlik beskattning sker hos mottagaren.¹⁴⁶ Detta driver företag till att skatteplanera och frågan är om fokus ligger på att maximera vinsten eller att minimera skattekostnaden? Vidare är skatteplanering kostsamt för företagen samtidigt som beskattningsbar inkomst riskerar att flyttas till lägre beskattade jurisdiktioner. Detta resulterar i samhällsekonomiska icke önskvärda konsekvenser och skatteförluster för staten. Dessutom snedvrids konkurrensen då

¹⁴⁴ Lodin S, SN nr 9 2007.

¹⁴⁵ Lodin S, SN nr 9 2007; Lodin S m fl, Inkomstskatt - en läro- och handbok i skatterätt, s 49ff.

¹⁴⁶ Dessa brister i neutralitet och reciprocitet var möjligt än mer framträdande innan ränteavdragsbegränsningarna infördes men det är snarare ett skäl, och inte en ursäkt att underlåta, att beakta dessa brister vid ny lagstiftning.

skatteplanering som instrument förbehålls de större företagen på grund av bristande lönsamhet för de små.

3.3 Skatteverkets kartläggning och förslag på förändringar

Skatteverket fick år 2009 och år 2010 i uppdrag av regeringen att kartlägga förekomsten av ränteavdrag i företagssektorn och utvärdera om det finns behov av att ytterligare begränsa avdragsrätten för ränta. Detta resulterade i två promemorior från Skatteverket, vari svårigheterna som förelegat för att få tag i relevant information underströks.¹⁴⁷

Skatteverket konstaterade dock att svenska företag successivt har ökat nettoskulden till sina utländska ägarföretag medan motsatt utveckling skett åt motsatt håll. Vidare konstaterades att det finns såväl möjligheter som incitament till detta.¹⁴⁸ Skatteverket föreslog på grundval av detta förbättringar och utvidgningar av ränteavdragsbegränsningsreglerna. Verket föreslog att reglerna ska utvidgas till att gälla även externa förvärv av delägarrätter. Vidare önskades att tioprocentregeln inskränks till att endast innefatta förfaranden företagna av sunda affärsmässiga skäl, förutsatt att verket kan leda motsatsen i bevisning.¹⁴⁹ Slutligen förordades en regel likt den i SkfIL om att omprövning inom de normala eftertaxeringsfristerna ska kunna ske till den enskildes nackdel oavsett om oriktig uppgift lämnats eller ej.¹⁵⁰

Ytterligare ett förslag från Skatteverket gavs i 2011 års rapport, innebärande att koncerninterna ränteutgifter endast får dras av i den utsträckning som beskattning sker hos mottagaren.¹⁵¹

Det ska observeras att Skatteverket förordar en mer grundläggande principiell översyn av regelverket inom en traditionell utredning med bred och djup kompetens.¹⁵² Detta har som nämnts hör sammats av regeringen genom kommittédirektivet 2011:1 *Översyn av företagsbeskattningen*.

3.4 Reflektioner och slutsatser

I Sverige har diskussionen angående regler som begränsar avdragsrätten för ränta funnits i åtminstone två dekader men ingen handling företogs förrän år 2008, vilket är väldigt sent i en internationell jämförelse. I generalrapporten till IFA:s kongress 1994 uttryckte generalrapportören sin förvåning över

¹⁴⁷ SKV:s promemoria 2009-12-14, dnr 131-890752-09/113 och SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113.

¹⁴⁸ SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 7ff.

¹⁴⁹ Vilket redan föreslogs under lagstiftningsarbetet, se ovan.

¹⁵⁰ SKV:s promemoria 2009-12-14, dnr 131-890752-09/113, s 28f.

¹⁵¹ Till exempel får avdraget reducera skatten med endast 15 % om mottagaren beskattar inkomsten med 15 %; SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 17.

¹⁵² SKV:s promemoria 2009-12-14, dnr 131-890752-09/113, s 34f.

avsaknaden av svenska regler och jämförde Sverige närmast med utvecklingsländer.¹⁵³

Lagstiftningen kom till i Sverige efter att skatteupplägg i form av räntesnurror identifierats och kom därför att träffa endast dessa. En avsaknad av andra påträffade upplägg betyder dock inte att de ej finns. Uppfinningsrikedomen är stor hos företag och alla strävar, mer eller mindre, efter att minimera skattekostnaden. Det kan ifrågasättas om behovet av stopplagstiftningen verkligen var så stort att den behövdes hastas fram eller om det inte hade varit bättre att utreda allt ordentligt från början?¹⁵⁴ Om det varnas för ny lagstiftning torde företagen inta en restriktiv ställning till att genomföra nya så kallade upplägg då risk finns för att behöva förändra dessa i framtiden. Statskassans förluster ökar visserligen under utredningens gång men det kanske är ett pris som får betalas för att upprätthålla tron på skattesystemet. Dessutom utmynnade stopplagstiftningen här i smalt avgränsade regler som är förhållandevis enkla att kringgå. Detta betyder att statskassan idag förlorar pengar liksom företagen som måste lägga resurser på att anpassa sina finansieringsstrukturer efter de nya reglerna.¹⁵⁵ Om företagen förlorar pengar finns det en risk för att också staten förlorar pengar i form av minskade investeringar, och detta helt i onödan. Nu har det gått snart tre år och den förestående utredningen ska vara klar i slutet av år 2013 vilket betyder att ovisshet kommer att råda ytterligare några år framöver. Kontentan blir att det inte är lämpligt att införa stopplagar så fort något icke önskvärt beteende uppdragas. Det är bättre att göra det ordentligt från början istället för att reparera i efterhand då det åsamkar mer skada än gör nytta.

Jag är av uppfattningen att regler behövs som begränsar rätten till ränteavdrag. En avsaknad av sådana resulterar i att företagen själva kan bestämma var de vill, eller i förekommande fall inte vill, betala skatt och använda ränteavdrag som resultatutjämningsystem. Detta skulle vidare passa illa ihop med andra regler såsom till exempel koncernbidragsreglerna och CFC-reglerna eftersom avdragsrätten för ränta, till skillnad från dessa, skulle stå försvarslös mot utnyttjande i skatteundandragande syfte.¹⁵⁶ Dessutom är ränteavdragsarbitrage¹⁵⁷ som nämnts inte bara ett nationellt problem utan även ett internationellt.

Det går inte att bortse från det faktum att skatter styr ens handlande, vilket medför att det bör strävas efter att principer såsom förutsebarhet upprätthålls. Företagen skulle då kunna lita på att en utförd åtgärd inte är angripbar av stat och myndighet. Den inbyggda ovisshet som idag råder

¹⁵³ IFA Cahiers 1994 - Vol. 79a, s 513; Melz P, SN nr 5 1995.

¹⁵⁴ Skatteverkets förslag skickades på en rekordkort remissperiod som dessutom var förlagd under semesterperioden. Avseende Finansdepartementets förslag fick remissinstanserna en vecka på sig att yttra sig, Andersson K, SvSkT nr 3 2009.

¹⁵⁵ Vilket de måste göra än en gång om de nuvarande reglerna ändras.

¹⁵⁶ Dahlberg för ett liknande resonemang som det sista, se Ränta eller kapitalvinst s 446.

¹⁵⁷ Ett förfarande genom vilket företagsvinster i Sverige omvandlas till skattefri kapitalvinst på andelar i ett lågbeskattat utländskt företag, se SOU 2001:11 s 13.

torde leda till att företag avstår från att effektivisera sin verksamhet samt att Sverige blir oattraktivt ur internationell synvinkel.¹⁵⁸

Företag anpassar sig efter skattesystemet vilket betyder att vid inslag av ”safe-haven”-regler lär fler företag företa upplägg som tidigare var osäkra. Detta är dock en konsekvens som kanske måste accepteras med hänsyn till principerna om legalitet, rättssäkerhet och transparens. Istället för att mycket lämnas åt rättstillämpningen att avgöra är det bättre med noggrant avvägda gränser. I Sverige är det riksdagens uppgift att stifta lagar och inte myndigheters eller domstolars.

Den bristande utredningen inför lagstiftningen har olyckligt nog redan i ett tidigt skede lett till att Skatteverket har försökt att förtydliga reglerna. Detta visar på de luckor som finns i förarbetena och lagtexten. Skatteverket verkar som ovan nämnts tolka förarbetena restriktivt och ibland även till en grad som det saknas stöd för. Det må vara att Skatteverkets skrivelser och ställningstaganden inte är bindande men de påverkar än dock företagens handlande. Agerar de i strid med verkets åsikt är det troligt att det resulterar i en process. Hur påverkar egentligen reglerna företagens beteende? Får staten verkligen in de sju miljarder som uppskattas försvinna varje år eller flyttar företagen utomlands innebärande att staten istället mister intäkter från till exempel arbete och produktion? Jag saknar en utredning härom.

Det torde utan större invändningar kunna slås fast att dagens regler är för snäva i sin utformning och att de riskerar att påverka sund affärsverksamhet negativt. Det råder ovisshet och oklarheter kring dess tillämpning samtidigt som det kan ifrågasättas om de är förenliga med Sveriges internationella åtaganden. Vidare utgör reglerna avsteg från många av de grundläggande rättsprinciperna.

Det finns inbyggda problem i reglerna, som att utröna vem som är rätt mottagare och hur skulder ska öronmärkas. Detta märks särskilt när förvärven är av ett tidigt datum. Är vidare utredningsskyldigheten som åläggs bolagen rimlig, i synnerhet sett till gränsöverskridande situationer? Det är svårt att dra slutsatser av förhandsbeskeden men det kan konstateras att den utredning som Skatteverket i sitt ställningstagande kräver är helt orimlig i mina ögon. Huvudsaklighetsrekvisitet i ventilen är att gå för långt sett till syftet med lagstiftningen och tioprocentregeln ger problem vid undersökandet av utländsk rättsordning. Den senare regeln fungerar i teorin men element skiljer sig åt mellan länder och det är omöjligt att isolera en specifik inkomst från ett skattesystem. Dessutom är det inte ur rättvisesynpunkt lämpligt att en låntagare vars långgivare beskattas med tio procent för inkomsten får dra av denna trots att endast skatteskal ligger bakom förfarandet. Detta särskilt då ett företag vars långgivare beskattas med nio procent endast medges avdrag om förfarandet bevisas nå upp till huvudsaklighetskravet. Låt därför hoppas att Skatteverkets förslag om ett avskaffande av tioprocentregeln, alternativt en skärpning av densamma, inte

¹⁵⁸ Hellenius R, SvSKT nr 2 2009.

kommer att bli verklighet. Vidare bör inte heller förslaget om att avdragsrätten helt ska vara beroende av i vilken mån mottagaren beskattas, förverkligas.¹⁵⁹ Dessa förslag skulle påverka affärsmässigt bedriven verksamhet negativt, öka administrationskostnaderna för företagen samt göra reglerna än mindre förutsägbara, vilket även är fallet avseende förslaget om eftertaxeringsfristerna.

Vidare kan en anpassning till dagens regler ske på många sätt; genom avstående av del av NID-avdrag, justering av eget kapital så en beskattningsnivå på tio procent uppnås, ersättande av tidigare långivare med subjekt som beskattas med tio procent, lämnande av koncernintern fordran som tillskott till bolag som beskattas med minst tio procent alternativt till bolag med underskott så resultatutjämning kan åstadkommas.¹⁶⁰

Angående EU-rätten anförde kommissionen i ett meddelande från 2007 att medlemsstaterna behöver se över sina regler för motverkande av skatteflykt och önskar ett bättre samarbete länderna emellan. Kommissionen anförde vidare att Lankhorst-Hohorst-målet indikerar på att vissa medlemsstater försöker undvika anklagelser om diskriminering genom att utvidga sin skatteflyktslagstiftning till att även innefatta inhemska situationer. Denna utveckling bedömdes som olycklig på den grund att medlemsstaternas konkurrenskraft undergrävs liksom den faktiska ekonomiska effektiviteten, och det ligger inte i den inre marknadens intresse.¹⁶¹

Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden inväntas med otålighet men betydelsen ska inte överdrivas då många frågor fortfarande kommer att kvarstå. Då ventilen i mångt och mycket är en bevisfråga är det dessutom möjligt att Högsta förvaltningsdomstolen avvisar frågan som olämplig för prövning.¹⁶²

Till sist kan jag inte nog understryka hur välkommet det är med en ordentlig översyn av en kunnig utredning. Jag förmodar att dagens regler blir kortlivade sett till kritiken i litteraturen, problemen som uppdragat sig i förhandsbesked och nu senast kritiken från Skatteverket.¹⁶³ Låt oss hoppas att förslaget som lämnas är genomarbetat och står sig väl i framtidens Sverige.

¹⁵⁹ Hänvisar till mitt resonemang strax ovan om att det inte går att isolera en regel ifrån dess omgivning, vilket äger än mer bäring här. Anderssons resonemang följer samma linje och han pekar på att avsevärda tillämpningsproblem skulle uppstå, se SvSkT nr 4 2011.

¹⁶⁰ SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113, s 11f.

¹⁶¹ KOM/2007/0785 slutlig.

¹⁶² Andersson T, Carneborn C, SvSkT nr 10 2010; Högsta förvaltningsdomstolen tog dock i sina förhandsavgöranden principiell ställning i frågan om ventilens tillämplighet, till i många fall en skiljaktigs förtret (se till exempel mål nr 4797-10).

¹⁶³ Andersson är av samma åsikt, se SvSkT nr 4 2011.

4 Ränteavdragsbegränsningsregler – de lege ferenda

Det kan konstateras att det finns ett behov av regler som begränsar avdragsrätten för ränta, åtminstone vid koncerninterna transaktioner. Eftersom dagens svenska regler varken löser de problem som finns inom detta område eller uppfyller kraven som kan ställas på en skattelagstiftning behövs andra, bättre, regler. Men vad för typ?

4.1 Några andra jurisdiktioners regler

Många länder har en mycket längre historia avseende ränteavdragsbegränsningsregler än Sverige. Jag har valt att undersöka fem olika staters regler; Danmarks, Frankrikes, Nederländernas, Storbritanniens och Tysklands. Angående urvalet har jag hämtat vägledning från propositionen till Sveriges nuvarande regler och anser vidare att dessa stater är relevanta på grund av deras geografiska närhet till Sverige och deras olika regelsystem. Att undersöka just EU-medlemsländers lagstiftning är vidare viktigt med hänsyn till den inre marknaden och kraven på EU-kompabilitet.

Det ska observeras att det endast är en kortare redogörelse som kommer att göras och att sikte tas direkt på regler som syftar till att begränsa ränteavdragsrätten. Dock fungerar regler inte oberoende av sin omgivning varför framställningen inte ger en fullgod bild av ländernas sätt att hantera ränteavdragsarbitrageproblemet. Vidare reserverar jag mig för tillförlitligheten i det presenterade materialet då det härstammar från andrahandskällor.

4.1.1 Danmark

I Danmark begränsas ränteavdragsrätten genom tre regler: underkapitaliseringsregler, ”tillgångsregeln”¹⁶⁴ och EBIT-regeln. Alla tre regler, och i nyss nämnda ordning, måste uppfyllas för att avdrag ska medges. Överskjutande del omklassificeras inte till utdelning.¹⁶⁵

Underkapitaliseringsregler begränsar avdragsrätten för räntekostnader på ”kontrollerade” skulder och tredjepartsskulder som garanteras av koncernbolag. Ett företag anses kontrollera ett annat om det äger mer än 50 procent av aktiekapitalet eller mer än 50 procent av rösterna. Vidare måste kvoten skuld/eget kapital överskrida 4:1 hos låntagaren vid årets slut för att reglerna ska bli tillämpliga. Om skulden understiger tio miljoner Danska kronor alternativt att låntagaren förmår visa att samma lånevillkor skulle kunna ha erhållits från en oberoende part, äger reglerna ej tillämplighet.

¹⁶⁴ Författarens egen översättning av det engelska uttrycket “the asset-rule”.

¹⁶⁵ Prop. 2008/09:65, s 38f; Deloitte, Denmark Taxation and Investment Guide 2011.

Reglerna gäller för såväl utländska som inhemska företag inom en koncern.¹⁶⁶

Tillgångsregeln begränsar avdragsrätten för nettofinansieringskostnader¹⁶⁷ till den del dessa kostnader överstiger det skattemässiga värdet på vissa typer av bolagets tillgångar multiplicerat med en årligen fastställd räntesats (4,5 procent år 2011). Till skillnad från underkapitaliseringsreglerna är tillgångsregeln tillämplig på såväl koncerninterna skulder som tredjepartsskulder. Som huvudregel får ej medgivna avdrag inte föras vidare till nästa år.¹⁶⁸

EBIT-regeln begränsar nettofinansieringskostnader till den del dessa överstiger ett belopp om 80 procent av låntagarens EBIT, outnyttjade avdrag får föras vidare till nästa år. Regeln är tillämplig på alla typer av skulder bortsett från leverantörsskulder och de som är relaterade till kundfordringar.¹⁶⁹

Tillgångsregeln och EBIT-regelns avdragsbegränsningar gäller endast för nettofinansieringskostnader överstigande 21,3 miljoner Danska kronor. För danska företag som är tvungna att ingå i en sambeskattningsberäkning beräknas dessa kostnader och det skattemässiga värdet av tillgångarna på koncernnivå, varefter begränsningen sker proportionellt för respektive bolag.¹⁷⁰

De danska reglerna har kritiserats kraftigt för sin komplexitet, särskilt avseende tillgångsregeln och EBIT-regeln. Dessutom har reglerna kommit att påverka företag som de inte var tänkta att påverka. Reglerna justeras hela tiden för att underlätta tolkningen av dem och för att undvika en alltför restriktiv sådan. Danska industriföretag och private equity-bolag är stora motståndare till reglerna eftersom de minskar möjligheten till lånefinansiering. Dock har det hävdats att konkurrensen mellan de olika bolagstyperna har blivit mer jämlik i anbudssituationer eftersom köpeskillingen kommer att bero mer på förmågan att skapa synergieffekter än att skapa stora ränteavdrag i Danmark. Vidare är den administrativa bördan som åläggs bolagen mycket impopulär.¹⁷¹

Underkapitaliseringsreglerna går att kringgå genom att tämligen enkelt inkludera eller exkludera holdingbolag i koncernstrukturen då kontrollen görs på konsoliderad nivå. Men med hänsyn till tillgångsregeln och EBIT-regeln är regelverket som sådant svårundvikligt.¹⁷²

¹⁶⁶ Prop. 2008/09:65, s 38f; Deloitte, Denmark Taxation and Investment Guide 2011.

¹⁶⁷ Till exempel inkluderas här ränteinkomster och ränteutgifter, kapitalvinster och kapitalförluster på fordringar, beskattningsbara vinster och avdragsgilla förluster på andelar och utdelningar. I detta sammanhang exkluderas bland annat förluster på fordringar i samband med handel med finansiella instrument.

¹⁶⁸ Detta för att inte försvåra små företags etablering och tillväxt.

¹⁶⁹ Prop. 2008/09:65, s 39; Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Köpenhamn, Danmark.

¹⁷⁰ Prop. 2008/09:65, s 39; Deloitte, Denmark Taxation and Investment Guide 2011.

¹⁷¹ Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Köpenhamn, Danmark.

¹⁷² Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Köpenhamn, Danmark.

Angående kompabiliteten med EU-rätten torde såväl underkapitaliseringsreglerna som EBIT-regeln vara förenliga med regelverket. Beträffande tillgångsregeln råder det dock osäkerhet eftersom endast 15 procent (2011) av värdet på utländska aktier får inkluderas i det skattemässiga värdet medan det i sambeskattningsituationer tillåts att samtliga danska bolags tillgångar inkluderas i underlaget.¹⁷³

4.1.2 Frankrike

Enligt de franska reglerna medges ränteavdrag i den mån räntan är armlängdsmässig, vilket den anses vara om den inte överstiger den genomsnittliga tvåårsränta som tillämpas av fristående kreditinstitut avseende lån till företag. Eventuell överskjutande del omklassificeras till icke avdragsgill utdelning, såvida företaget inte förmår visa att lån med den högre räntan hade kunnat erhållas från ett fristående kreditinstitut.¹⁷⁴

Även om de armlängdsmässiga villkoren är uppfyllda begränsas avdragsrätten för ränta till intresseföretag om räntan samtidigt överskrider:

- A) En teoretisk ränta som beräknas med utgångspunkt från en 1,5:1-kvot mellan intern skuld och eget kapital per bokslutsdagen.
- B) 25 procent av låntagarens justerade EBITDA för året.
- C) Mottagen ränteinkomst från företaget i intressegemenskapen.

I sådana fall medges avdrag upp till det belopp som motsvarar det högsta av ovanstående tröskelvärden. Överskjutande del får rullas vidare till nästa år, dock med en avtappning av fem procent per år.¹⁷⁵

Reglerna är tillämpliga på alla lån mellan närstående bolag, såväl vid gränsöverskridande situationer som inhemska. Sedan förra året innefattas även lån från tredje part som garanteras av närstående företag. Dock kan ett enskilt företag undvika en prövning om dess totala skuld/aktiekapital-kvot inte överstiger hela globala koncernens tredje partsskuld/aktiekapital-kvot. Vidare gäller särskilda regler för konsoliderade enheter.¹⁷⁶

Frankrikes regler är mycket komplexa, särskilt inom skattegrupper. Landet har haft problem med definitionen av reglerna och dess omfattning. Det finns dock inget enkelt sätt att kringgå dem och de synes förenliga med EU-rätten.¹⁷⁷

4.1.3 Nederländerna

I Nederländerna är ränteutgifter avseende marknadsmässiga lån som utgångspunkt avdragsgilla men det finns en uppsjö begränsningar. Enligt den nationella högsta domstolens praxis medges till exempel inte

¹⁷³ Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Köpenhamn, Danmark.

¹⁷⁴ Prop. 2008/09:65, s 40; Deloitte, France Taxation and Investment Guide 2010.

¹⁷⁵ Prop. 2008/09:65, s 40; Deloitte, France Taxation and Investment Guide 2010.

¹⁷⁶ Prop. 2008/09:65, s 40; Deloitte, France Taxation and Investment Guide 2010.

¹⁷⁷ Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Paris, Frankrike.

ränteavdrag om lånet saknar reell återbetalningsskyldighet, är ett icke affärsmässigt lån eller är ett vinstandelslån. Det senare är fallet för lån som är efterställda andra lån, har en löptid överstigande 50 år och en ränta som beror på låntagarens resultat. Vidare är inte räntor på lån som under rådande förhållanden är att se som eget kapital hos låntagaren avdragsgilla.¹⁷⁸

Nederländerna har också underkapitaliseringsregler som begränsar avdragsrätten för räntekostnader till intresseföretag. Reglerna blir tillämpliga om relationen skulder/eget kapital överstiger 3:1. Överstigande ränteutgifter är inte avdragsgilla i den mån de överstiger 500 000 Euro, dock omklassificeras de ej till utdelning. Reglerna tar tredjepartsskulder i beaktande när kvotvärdet beräknas men endast räntor till närstående företag kan förvägras avdragsrätt.¹⁷⁹

Vidare har Nederländernas lagstiftning dessutom specifika ränteavdragsbegränsningsregler, vilka de svenska reglerna som nämnts bygger på. Räntan är inte avdragsgill om den är direkt eller indirekt beroende av en intressegemenskap i den mån skulden rättsligt eller faktiskt och direkt eller indirekt kan kopplas till en av följande rättshandlingar:

- vinstutdelning eller återbetalning av kapital från låntagare,
- kapitaltillskott till ett närstående bolag, eller
- förvärv eller utökning av ett aktieinnehav hos ett bolag som är eller kommer att bli ett närstående bolag.¹⁸⁰

Avdrag medges dock om den skattskyldige kan förmå visa:

- att lånet tillsammans med de andra aktuella rättshandlingarna bygger på sunda affärsmässiga skäl, eller
- att räntan på lånet beskattas hos mottagaren med en effektiv skattesats om minst tio procent beräknat på ett underlag enligt nederländska regler.

Ett undantag till det senare är dock att skattemyndigheten i landet kan underkänna ränteavdrag om den kan bevisa att transaktionen inte vidtagits av sunda affärsmässiga skäl.¹⁸¹ För att avdrag ska medges får vidare inte ränteinkomsten kvittas mot tidigare års förluster eller dras av mot andra typer av lättnader. Lånet får heller inte skapas i väntan på kvittningsbara förluster.¹⁸²

Ytterligare restriktioner finns i de fall räntemottagarens beskattning är begränsad genom dubbelbeskattningsavtal eller genom de ensidiga

¹⁷⁸ Prop. 2008/09:65, s 41f; Enligt uppgift från Deloittes kontor i Eindhoven, Nederländerna.

¹⁷⁹ Prop. 2008/09:65, s 41f; Deloitte, Netherlands Taxation and Investment Guide 2011.

¹⁸⁰ Enligt den nederländska företagsskattelagstiftningen är ett företag närstående om det innehas för minst en tredjedel. Prop. 2008/09:65, s 41f; Enligt uppgift från Deloittes kontor i Eindhoven, Nederländerna.

¹⁸¹ Detta trots en beskattningsnivå på minst tio procent.

¹⁸² Prop. 2008/09:65, s 41f; Enligt uppgift från Deloittes kontor i Eindhoven, Nederländerna.

bestämmelserna för undvikande av dubbelbeskattning avseende Nederländska Antillerna och Aruba.¹⁸³

I skatteförslaget för 2012 föreslås begränsa ränteavdragsrätten vid förvärv av enheter som därefter av skatteskal försvinner in i en skattemässig enhet. Nederländernas nuvarande regler kan nämligen kringgå i inhemska situationer genom att bolag inkluderas i skattemässiga enheter. Enligt landets nationella högsta domstol är det dock inte en kränkning av EU-rätten att rätten till konsolidering är förbehållen inhemska bolag. Däremot finns det en risk, liksom avseende de svenska reglerna, att de specifika ränteavdragsbegränsningsreglerna strider mot EU-rätten. Detta eftersom att tioprocentregeln alltid är uppfylld i inhemska situationer medan avdragsrätten i gränsöverskridande situationer är beroende av mottagarstatens inkomstbeskattning. Denna eventuella stridighet anses dock än mindre tydlig i och med införandet av undantaget till tioprocentregeln.¹⁸⁴

4.1.4 Storbritannien

I Storbritannien är ränteutgifter på marknadsmässiga villkor fullt avdragsgilla. Det finns inte längre några lagstadgade underkapitaliseringsregler utan reglerna om internprissättning tillämpas även i dessa fall. Mindre och medelstora företag är generellt undantagna från internprissättningsreglerna.¹⁸⁵ För dessa syften klassificeras ett företag som medelstort om det och andra koncernföretag har färre än 250 anställda och en årlig omsättning och/eller en balansomslutning om max 43 miljoner Euro.¹⁸⁶

Det finns inga ”safe-havens” i Storbritanniens lagstiftning utan rätten till ränteavdrag bedöms mot bakgrund av vad som kan accepteras som armlängdsmässigt. Regelsystemet baseras på OECD:s riktlinjer för internprissättning mellan närstående bolag och särskild hänsyn tas till intressegemenskapens inverkan på lånet, det vill säga

- om lånet över huvud taget skulle ha lämnats,
- om lånet skulle ha lämnats med samma belopp och
- om räntesatsen och andra lånevillkor skulle ha varit desamma.¹⁸⁷

Ränteavdrag kan vidare begränsas om följande fyra villkor är uppfyllda samtidigt:

- A) Transaktionen är en del av ett upplägg som involverar användning av ett hybridföretag eller ett hybridinstrument.¹⁸⁸

¹⁸³ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 37; Enligt uppgift från Deloitte:s kontor i Eindhoven, Nederländerna.

¹⁸⁴ Enligt uppgift från Deloitte:s kontor i Eindhoven, Nederländerna.

¹⁸⁵ Dock ej undantagna vid transaktioner med närstående företag i länder där Storbritannien saknar skatteavtal innehållande en icke-diskrimineringsklausul.

¹⁸⁶ Prop. 2008/09:65, s 40f; Deloitte, United Kingdom Taxation and Investment Guide 2010.

¹⁸⁷ Prop. 2008/09:65, s 40f; Deloitte, United Kingdom Taxation and Investment Guide 2010.

- B) Upplägget är kvalificerat och innefattar antingen ett dubbelavdrag eller ett avdrag som inte motsvaras av en skattepliktig intäkt.
- C) Huvudskälet, eller ett av huvudskälen, är att erhålla skattefördelar i Storbritannien.
- D) Skattefördelen i Storbritannien är mer än obetydlig.¹⁸⁹

Storbritannien har dessutom regler (Worldwide Debt Cap) som begränsar avdragsrätten för ränteutgifter om en relativt stor del av en stor koncerns skulder är allokerade i Storbritannien. Detta förhindrar koncernen från att överutnyttja de brittiska bolagen.¹⁹⁰

Storbritanniens regler kan vara komplicerade att tillämpa i praktiken, ofta krävs till exempel att såväl balans- som resultaträkning för koncernen upprättas och detta enbart för att beräkna tillåten ränta. Reglerna är inte enkla att kringgå men för att specifika affärsfaktorer ska tas i beaktande krävs ett förhandsavtal från skattemyndigheten, vilket inte alltid är en enkel process. Reglerna är emellertid allmänt fungerande ur ett affärsperspektiv och de synes förenliga med EU-rätten.¹⁹¹

4.1.5 Tyskland

I Tyskland är alla utgifter som uppkommit till följd av ett bolags affärsmässighet generellt sett avdragsgilla. Dock finns det sedan beskattningsår 2008 regler som begränsar avdragsrätten för räntekostnader, vilka ersatte de forna underkapitaliseringsreglerna.¹⁹² Den nya ”räntespärren” innebär att avdrag för nettoräntekostnader¹⁹³ överstigande 30 procent av skattemässigt EBITDA ej får göras. Överskjutande ränta får rullas vidare. Regeln gäller för såväl interna som externa lån och vid såväl inhemska som gränsöverskridande situationer. Om skattskyldigs nettoräntekostnader understiger 30 procent av EBITDA får mellanskillnaden sparas i maximalt fem år och utnyttjas det år då nettoräntekostnaderna överstiger aktuellt gränsvärde.¹⁹⁴

Räntespärren gäller inte när:

- årets nettoräntekostnader understiger tre miljoner Euro,

¹⁸⁸ Med hybridföretag avses här ett företag som i ena landet skattemässigt behandlas som ett eget skattesubjekt men inte i det andra. Med hybridinstrument menas här ett instrument som behandlas på olika sätt i de olika länderna. Se prop. 2008/09:65, s 35 not 17 respektive 18.

¹⁸⁹ Prop. 2008/09:65, s 40f; Deloitte, United Kingdom Taxation and Investment Guide 2010.

¹⁹⁰ Deloitte, United Kingdom Taxation and Investment Guide 2010; Enligt uppgift från Deloitte:s kontor i Nottingham, Storbritannien.

¹⁹¹ Enligt uppgift från Deloitte:s kontor i Nottingham, Storbritannien; Van den Berg van Saparoea A, ET January 2009.

¹⁹² Vilka innebär att avdrag för räntekostnader avseende koncerninterna lån ej medgavs om kvoten skuld/eget kapital översteg 1,5. Ett undantag var dock om skattskyldig kunde visa på att lånet var marknadsmässigt, se SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 41.

¹⁹³ Skillnaden mellan räntekostnader och andra avgifter till långgivaren och motsvarande intäkter, se SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 42.

¹⁹⁴ Prop. 2008/09:65, s 42f; Deloitte, Germany Taxation and Investment Guide 2011.

- företaget inte redovisningsmässigt kan konsolideras i en koncern, eller
- tyska låntagarens soliditet inte understiger den globala koncernens soliditet med mer än två procent.¹⁹⁵

Tysklands regler är möjliga att kringgå genom att ett bolag delas upp så att räntenettet för vart och ett av de nya bolagen understiger tre miljoner Euro, alternativt kan skulder pressas ned till koncernföretag som inte fullt ut har utnyttjat sina tre miljoner. Anhängarna till reglerna är av åsikten att reglerna är mycket viktiga för att motverka missbrukande skatteplanering. Motståndarna anser däremot reglerna vara onödiga då endast ett fåtal enheter berörs men ändå måste varje företag kontrollera om villkoren för avdragsrätt är uppfyllda eller ej, vilket utgör byråkratiska nackdelar och leder till onödiga kostnader. Den nya räntespärren anses emellertid vara bättre än de forna underkapitaliseringsreglerna, men också mer komplicerad.¹⁹⁶

Bestämmelsen gäller som huvudregel det enskilda bolaget men om det ingår i en skattemässig enhet gäller reglerna istället hela enheten. Möjligheten för bolag att konsolideras i en skattemässig enhet är förbehållen inhemska bolag varför de tyska reglerna eventuellt strider mot EU-rätten.¹⁹⁷

4.1.6 Kommentarer

Trots att syftet för alla ovannämnda stater är att begränsa ränteavdragsrätten för icke affärsmässiga transaktioner har olika vägar valts. Spannet sträcker sig från Storbritanniens generella regler till Nederländernas där sikte tas på specifika transaktioner.

Det är omöjligt att säga vilket lands regler som fungerar bäst och vilka delar Sverige skulle kunna anamma för att få till en fungerande lagstiftning. Danmarks regler har fördelen att de är svåra att kringgå men dock kan det ifrågasättas om de inte är för restriktiva och påverkar sund affärsmässighet i för hög grad? De är dessutom komplexa, justeras hela tiden samt eventuellt oförenliga med EU-rätten. Frankrikes regler är också komplexa och svårtolkade, varför Skattemyndigheten i landet har utfärdat dokument med långa analyser och vägledningar.¹⁹⁸ Däremot är de svåra att kringgå och verkar förenliga med EU-rätten. Nederländernas regler har redan prövats i Sverige, om än i en mer begränsad omfattning. Rätten till ränteavdrag inskränks mer och mer i Nederländerna, dock är reglerna fortfarande inte effektiva och de är möjliga att kringgå. Det är tveksamt om de är förenliga med EU-rätten samtidigt som de är väldigt oförutsägbara då domstolen har sista ordet. Storbritannien har frångått sina forna underkapitaliseringsregler och förlitar sig istället på sina internprissättningsregler. De verkar förenliga med EU-rätten men blir svårtillämpbara i praktiken varför bolagen åläggs

¹⁹⁵ Prop. 2008/09:65, s 40f; Deloitte, Germany Taxation and Investment Guide 2011.

¹⁹⁶ Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Frankfurt, Tyskland.

¹⁹⁷ SKV:s promemoria 2008-06-23, dnr 131-348803-08/113, s 37; Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Frankfurt, Tyskland.

¹⁹⁸ Enligt uppgift från Deloitte's kontor i Paris, Frankrike.

höga administrationskostnader. Det måste också understrykas att Storbritanniens heltäckande regelverk där allt avgörs från fall till fall verkar i ett common law-system. Ett sådant förfarande skulle lämpa sig mindre väl i ett civil law-system. Även Tyskland har frångått sina underkapitaliseringsregler, där till förmån för EBITDA-regler. Reglerna kan kringgås och ålägger även de bolagen en administrationsbörda. De anses dock bättre än de tidigare och andra möjliga alternativ. På grund av konsolideringsmöjligheterna finns dock risk för att de strider mot EU-rätten.

Det kan fastställas att inget regelverk är optimalt utan det verkar snarare handla om vilket som är minst dåligt. För EU-medlemsstater är dock EU-kompatibla regler ett måste för att en uppfyllelse av landets internationella åtaganden ska möjliggöras.

4.2 Tre förslag

Nedan presenterar jag tre olika förslag på hur ett regelverk som begränsar avdragsrätten för ränta skulle kunna se ut. Två är från den svenska litteraturen som utgår från svensk rätt och ett är från den utländska som mer allmänt behandlar hur regler kan se ut.

4.2.1 "Skattereduktion" – Sven-Olof Lodins förslag

Sven-Olof Lodin anser att problemet med skattearbitrage genom ränteavdrag har kommit att utgöra ett allmänt problem och efterfrågar en förändring av de allmänna reglerna istället för endast en ren skatteflyktslagstiftning. Han presenterar ett utkast till regler som enligt honom skulle minska problemet med skatteflykt genom koncernintern upplåning.¹⁹⁹

I sitt förslag vill Lodin avskaffa den formella avdragsrätten för räntor och ersätta den med en skattereduktion med den svenska bolagsskattesatsen (26,3 procent idag) på ett belopp motsvarande räntekostnaden. Kan avdraget inte utnyttjas ett år på grund av underskott får det rullas vidare till nästa år. Angående ränteutgifter på koncerninterna lån ska skattereduktionen vara beroende av den skattesats som normalt gäller för det mottagande företaget, dock kommer det aldrig medges högre avdrag än med den svenska skattesatsen. Motsvarande ska gälla även för indirekta lån genom borgensförbindelser.²⁰⁰

Jämfört med hur det ser ut idag kommer Lodins regelförslag inte förändra skattebelastningen för ränteavdrag på externa lån eller för ränteavdrag på lån mellan två svenska koncernföretag. Någon förändring kommer inte heller ske för räntebetalningar till länder med samma eller högre skattesats än Sverige. Däremot kommer det för räntebetalningar till lägre beskattade

¹⁹⁹ Lodin S-O, SvSkT nr 4 2011.

²⁰⁰ Lodin S-O, SvSkT nr 4 2011.

jurisdiktioner endast medges avdragsrätt i den mån inkomsten beskattas i mottagarstaten.²⁰¹ Det senare kan liknas vid Skatteverkets förslag i rapporten från 2011.²⁰²

Lodin anser sitt förslag vara kompatibelt med EU-rätten, såväl med ränte/royaltydirektivet som med EUF-fördraget. Detta eftersom skattereduktionstekniken tillämpas på alla räntebetalningar till alla subjekt, inhemska som gränsöverskridande.²⁰³ Vidare påverkar inte reglerna mottagaren varför förslaget är förenligt med ränte/royaltydirektivet.²⁰⁴ Full neutralitet föreligger därmed på koncernnivå, anser Lodin, och stödjer sitt resonemang på Columbus-målet (C-298/05), se ovan. Han anser även att förslaget är kompatibelt med OECD:s modellavtal eftersom det inte strider mot diskrimineringsförbudet i art 24, med hänsyn till ovannämnda anledningar.²⁰⁵

Lodin lyfter frågan om kontrollsvårigheter men anser inte att det är ett betydande problem då dagens internprissättningsregler innehåller en upplysningsskyldighet för företagen gällande koncernstruktur och koncerninterna lån. Enligt hans förslag är det de svenska företagen som åläggs skyldighet att lämna upplysning om vilken skattesats som normalt gäller för mottagaren för beskattning av ränteinkomsten, vilket han inte ser som något problem då även dagens regler kräver detaljerade upplysningar från företagen.²⁰⁶

4.2.1.1 Kommentarer

Det förefaller sig i mina ögon som om Lodin endast har gjort mindre förändringar till dagens regler, vilket per automatik innebär att de problem som finns idag skulle leva vidare. Hans förslag begränsar till viss del möjligheten till ränteavdragsarbitrage samtidigt som det till synes är rättvist och neutralt. Dock finns det för många problem med förslaget för att det ska kunna vara genomförbart. Jag ifrågasätter starkt att ursäka vissa problem med att anföra att de redan finns idag, istället för att försöka eliminera dem. Till exempel angriper inte Lodin de problem som finns med skatteflykt genom extern upplåning över huvud taget. Vidare innebär dagens tioprocentregel problem vilket ger skäl att tro att detta förslag skulle innebära än större problem. Här måste företagen inte bara bevisa en beskattningsnivå hos mottagaren på minst tio procent utan åläggs att ta reda på precis skattesats. Dessutom ifrågasätter jag vilka verktyg som Skatteverket skulle kunna använda sig av för att kontrollera företagens information.

²⁰¹ Lodin S-O, SvSkT nr 4 2011.

²⁰² Se ovan och SKV:s promemoria 2011-03-14, dnr 131-755479-10/113.

²⁰³ Till exempel är räntebetalningar till kommuner ej avdragsgilla då dessa inte är skattskyldiga.

²⁰⁴ Som nämnts står det genom Scheuten Solar-målet (C-397/09) klart att direktivet ej syftar till att reglera låntagarens situation.

²⁰⁵ Lodin S-O, SvSkT nr 4 2011.

²⁰⁶ Lodin S-O, SvSkT nr 4 2011.

Vidare är jag av åsikten att ovanstående resonemang rörande dagens reglers förenlighet med EU-rättens etableringsfrihet är till fullo applicerbart även här. Slutsatsen blir således att kompabiliteten starkt kan ifrågasättas och om stridighet skulle anses vara för handen finns det inget moment av rättfärdigande grund i Lodins förslag. Dessutom verkar de svenska rättsprinciperna uppfyllas i lika liten utsträckning som när det gäller dagens regler. Jag är tyvärr lika lite anhängare till detta förslag som till dagens regler och till Skatteverkets ändringsförslag.

4.2.2 ”Positive ordering” – Jesper Johanssons förslag

Jesper Johansson tar i sitt förslag avstamp i det faktum att kapital är en fungibel tillgång, innebärande att det är utbytbar och lätttröligt då det inte behöver ta sig uttryck i fysisk form. Han kritiserar med hänsyn till detta såväl dagens regler som Lodins förslag, då båda utgår från att lån kan knytas till en viss transaktion.²⁰⁷

Johanssons förslag går ut på att avdrag endast medges för de räntor som belöper på lån som kan inrymmas inom den skattskyldiges skattepliktiga verksamhet. Vilka dessa lån är avgörs genom en uppdelning av den skattskyldiges tillgångar mellan skattepliktig och icke-skattepliktig verksamhet. Till det senare räknas till exempel näringsbetingade andelar då avkastningen är skattefri. Värdet på den skattskyldiges skattepliktiga tillgångar utgör således en övre gräns för de lån för vilka ränteavdrag kan erhållas för. Såväl interna som externa lån omfattas. Vidare föreslår Johansson att ”positive ordering” ska föreligga, vilket han förklarar med att räntorna ska anses hänförliga till den för skattskyldig bästa möjliga avdragsmiljö.²⁰⁸

Johansson menar att hans förslag tar hänsyn till att kapital är lätttröligt i och med att ingen vikt fästs vid från vem och vid vilken tidpunkt lånet är taget. Mottagarens beskattning är således irrelevant. Förslaget bygger istället på att ränteavdrag endast ska medges för de lån som finansierar skattepliktig verksamhet. Vidare torde detta förslag vara förenligt med EU-rätten då alla räntor behandlas på samma sätt oavsett om lånen har erhållits från ett inhemsk eller utländskt subjekt.²⁰⁹

4.2.2.1 Kommentarer

Johanssons förslag skulle lösa många av de problem som finns med dagens regler, såsom vem som är mottagaren och hur denna kommer att beskattas för inkomsten. Vidare verkar reglerna vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden. Jag är av åsikten att för att forma ett något så när förutsägbart och neutralt regelverk behövs det regler av mer allmänt slag

²⁰⁷ Johansson J, SN nr 9 2011.

²⁰⁸ Han anför att detta är det som brukar kallas ”positive ordering”; Johansson J, SN nr 9 2011.

²⁰⁹ Johansson J, SN nr 9 2011.

som bortser från vem som är långgivare och som riktar fokus endast mot låntagaren. Detta har Johansson lyckats med. Dock är det olyckligt att han har valt att lägga ned betydligt större ansträngning på att kritisera dagens regler och Lodins förslag än att utveckla sitt eget. Jag finner Johanssons förslag vara en intressant idé men i brist på ett mer utvecklat resonemang lämnar han många frågor obesvarade. Det är till exempel oklart vilket värde som ska ligga till grund för beräkningen av tillgångarna; marknadsvärdet, det skattemässiga restvärdet eller det bokföringsmässiga värdet? Eftersom det rör sig om skattelagstiftning torde dock det skattemässiga värdet vara mest förnuftigt. Men betyder det i så fall att ränteavdrag inte medges om avskrivning görs i snabbare takt än skulden amorteras?

En kvot på 1:1 avseende förhållandet mellan tillgångar och skulder kan leda till att de företag som har mer av det förra kan låna upp resterande utrymme och lyckas skapa räntesnurror med avdragsrätt. Reglerna får karaktären av ”safe-haven”-regler, vilket inte torde vara tanken. Vidare kan ifrågasättas vid vilken tidpunkt andelar som tidigare varit kapitalandelar övergår till att bli näringsbetingade om reglerna för det senare kommer att uppfyllas vid en senare tidpunkt än förvärvet?

Johansson verka framhålla att hans förslag saknar allokeringssproblem och att det tar hänsyn till kapitalets fungibla karaktär. Hans förslag tar dock sikte på lånen i sig och inte på räntekostnaden. Eftersom alla lån inte torde löpa med samma räntesats verkar det likväldigt som om ett visst lån måste knytas till en viss tillgång, för vilken räntekostnad ska företagen medges avdrag för? En utväg skulle kunna vara att beräkna någon form av schablonränta alternativt kanske Johansson med sitt ”positive ordering”-resonemang menar att det är den högsta räntekostnaden som ska vara avdragsgill? Båda lösningarna skulle dock öppna upp för kringgåendemöjligheter som inte kan anses önskvärda. Värt att nämna är också att ett liknande förslag som Johanssons togs upp i utredningen till reglerna om skattefrihet för kapitalvinst på näringsbetingade andelar. Detta avfärdades emellertid på grund av näringspolitiska och taxeringstekniska skäl samt att det var svårtolkat.²¹⁰

Jag ställer mig också frågande till vem som ska åläggas bevisbördan och vilket beviskrav som ska gälla? Hur stor administrativ börda åläggs till exempel företagen och Skatteverket?

Innan dessa frågor är diskuterade och utredda är det svårt att uttala om, och i vilken utsträckning, förslaget skulle kunna tjäna som utgångspunkt för ett nytt regelverk. Det är svårt att analysera om de svenska rättsprinciperna

²¹⁰ En möjlighet som togs upp var att begränsa avdragsrätten för finansieringskostnader avseende näringsbetingade andelar i utländska företag. Detta ansågs dock som en dålig lösning på grund av att den skulle innebära en försämring av förutsättningarna för sverigebaserat internationellt företagande. Lösningförslaget ansågs också vara förknippat med svårigheter att allokera lån till specifika investeringar. Att proportionera lån med ledning av tillgångsvärden ansågs vidare vara svårtolkat och möta mätproblem, se SOU 2001:11 s 127f.

uppfylls på en tillfredsställande nivå. Eftersom ränteavdragsrätten knyts till ett företags tillgångar är det särskilt viktigt att beakta kopplingen till redovisningsrätten samt vilka bokföringsmässiga frågor som skulle uppkomma. Det räcker inte att ett förslag enbart är godtagbart ur skatterättslig synvinkel utan det måste fungera i sitt sammanhang. Dock är detta en fråga som ligger utanför förevarande uppsats.

4.2.3 Begränsning sett till globala koncernens ränteutgifter i förhållande till dess EBITDA – Stuart Webbers förslag

Stuart Webber analyserar hur några olika länder gått till väga för att försöka kontrollera högt belånade finansieringsstrukturer. Han drar slutsatsen att underkapitaliseringsreglernas kvotgränser inte är effektiva eftersom företagen anpassar sig till dessa. Företagen tar nämligen upp lån till gränstaket och trycker sedan ner resterande skulder till sina dotterbolag som inte själva har nått maxtaket. Webber förordar istället regler som tar direkt sikte på att begränsa avdragsrätten för ränta och tar som exempel upp att Tyskland har infört regler av denna art.²¹¹

För såväl underkapitaliseringsregler som för specifika ränteavdragsbegränsningsregler föreligger svårigheter att bestämma en kvot/maxgräns som är rättvis och lämplig för allt företagande. I USA övervägdes det att upprätta olika kvoter för olika branscher men det beslutades att det skulle bli för svårt. Därav fortsätter länder att tillämpa principen ”samma begränsning passar alla”, vilket resulterar i orättvisa, ineffektivitet samt bortkoppling från ekonomisk verklighet.²¹²

Några länder använder sig av regler som länkar ett enskilt företags finansieringsstruktur till den globala koncernens, till exempel det tredje undantaget i Tysklands regler (se ovan). Webber drar därför slutsatsen att sådana regelverk är legitima och menar på att det verkar förnuftigt att använda sig av referenser till EBITDA likt exempelvis Tyskland. Detta resulterar i Webbers förslag att den bästa metoden för att komma till rätta med ”överbelåning” är att göra ett dotterbolags ränteavdragsrätt beroende av den globala koncernens ränteutgifter i förhållande till dess EBITDA.²¹³

Webber anför att det finns många fördelar med sitt förslag. Eftersom koncernen använder sitt eget finansiella resultat för att fastställa gränser anser han att förutsebarhetsprincipen är uppfylld, till och med i större mån än ”safe-haven”-regler då sådana endast är förutsebara för de som verkar

²¹¹ Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 58f.

²¹² Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 59.

²¹³ Ett exempel som förtydligar Webbers förslag: Om koncernen har 15 000 000 i ränteutgifter och dess EBITDA uppgår till 200 000 000 blir kvoten 7,5 procent, vilken då ska användas av alla koncernbolag för att beräkna avdragsrätten för sina ränteutgifter. Detta ger att om ett dotterbolags EBITDA uppgår till 10 000 000 får det dra av 750 000 i ränteutgifter, se Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 60; Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 59f.

under gränstaket. Eftersom dotterbolagen kommer att styras av den globala koncernens finansieringsbeslut är lagförslaget mer rättvist än om en fast gräns sätts. Även effektivitetsprincipen skulle uppfyllas då såväl skattskyldig som skattemyndighet snabbt kan avgöra vilken maxgräns som gäller genom att granska den globala koncernens resultaträkning. Han anser att denna typ av förfarande är betydligt enklare än det som krävs av Danmarks och Frankrikes komplicerade regelverk samt Storbritanniens osäkra regler.²¹⁴

Till sist anför Webber att det är möjligt att kringgå sitt förslag på regler genom att en global koncern ökar sina ränteutgifter och således gör det möjligt för enskilda koncernbolag att dra av mer utgifter och därmed förflytta sina inkomster från ett högskatteland till ett lågskatteland. Detta skulle för koncernen dock innebära en minskning av det beskattningsbara resultatet vilket kan ge negativa konsekvenser såsom sänkt kreditvärdighet och sänkt aktievärde, varför detta förfarande inte torde vara attraktivt för företagen att tillämpa.²¹⁵

4.2.3.1 Kommentarer

Webbers slutsatser angående ”safe-haven”-regler ligger i linje med mina egna. Företagen kommer att anpassa sig till sådana och för vissa skulle det innebära att belåningen ökar just för att det ”tillåts”, medan innebörden för andra blir den motsatta. Detta på grund av att det är svårt att hitta en gräns som passar alla. Fördelen med ”safe-haven”-regler är dock att de är förutsägbara, åtminstone för de som verkar i skiktet under gränsen. Angående att luta sig helt mot armlängdsprincipen leder till osäkerhet och ineffektivitet, som jag också anført ovan. Frågan är dock om Webbers förslag är så förutsebart och effektivt som han själv vill framhålla?

Jag anser att det torde uppstå en viss osäkerhet för ett enskilt företag om det måste ta hänsyn till hur andra agerar runt omkring det.²¹⁶ Pondera att Webbers förslag skulle fungera i praktiken i övrigt, hur ska ett mindre företag i en global koncern kunna planera sina investeringar och sin finansieringsstruktur när det måste ta hänsyn till hur de övriga koncernföretagen agerar? Det torde vara omöjligt för det enskilda företaget att veta vilken avdragskvot som kommer att gälla från år till år. En annan svårighet med reglerna är hur ett litet koncernföretag ska få reda på den globala koncernens siffror över huvudet taget? Och om inte annat så öppnar det för stora kontrollsvårigheter för taxeringsmyndigheterna. Hur ska dessa få tag på koncernernas siffror och därmed kunna ifrågasätta företagets avdrag?

Webbers förslag kan till synes vara mer rättvist än ”safe-haven”-regler och regler som ska passa alla företagsgrupper. Det stämmer att koncernerna här sätter sina egna gränser för sin avdragsrätt. Men är det rättvist att samma

²¹⁴ Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 61f.

²¹⁵ Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 62f.

²¹⁶ I SOU 2001:11 ansågs sådana lösningar vara internationellt udda samt vara förenade med svårigheter och nackdelar av olika slag, se s 128.

regler ska gälla för alla koncernbolag? Ett bolag kan vara inriktat på en helt annan typ av verksamhet än övriga koncernbolag. Detta är ett problem som Webber själv tar upp men utan att diskutera det vidare eller presentera någon lösning.²¹⁷

Webber har rätt i att det troligen inte är attraktivt för en koncern att sänka sitt resultat för att öka rätten till ränteavdrag. Dock öppnar förslaget upp för kringgående genom samarbete mellan koncernföretagen då ett företag kan trycka ner skulder i ett annat som har mindre lån och bättre resultat.

Sammanfattningsvis torde Webbers förslag vara förenligt med EU-rätten och jag anser att han har många bra poänger. Det synes lösa en del av de problem som nuvarande svenska regler dras med men det finns en risk för att förslaget medför olösbara praktiska problem. Vidare är detta förslag, likt Johanssons, nära sammankopplat med ett företags redovisning varför redovisningsrättsliga och bokföringsmässiga frågor måste tas i beaktande.

²¹⁷ Webber S, Discussion Paper No 8 2010, s 62.

5 Avslutning

Det kan konstateras att alla länder försöker begränsa avdragsrätten för ränta avseende lån som inte grundas på sunda affärsmässiga skäl. Det handlar för staterna om att skapa konkurrenskraftiga regler samtidigt som risken för erosion av skattebasen ska vara så låg som möjligt. Det gäller att balansera intresset om förhindrande av ränteavdragsarbitrage med intresset att inte påverka sund affärsmässighet negativt. Ränteavdragsbegränsningsregler synes vara under ständig förändring och lär så förbli då det verkar vara en omöjlig uppgift att tillgodose alla intressen. Istället för att utforma det perfekta regelverket verkar det snarare handla om att välja ett alternativ som är minst dåligt.

Anouc van den Berg van Sapiroea skriver i en artikel rörande optimering av de nederländska reglerna att hon föredrar en ändring av den gamla lagen framför att ersätta den med en helt ny. Detta med hänsyn till förutsebarheten för skattebetalarna samt att hon befarar att den nya lagen skulle behöva inskränkas med tiden.²¹⁸ Jag delar denna åsikt såtillvida att det kan leda till oförutsebarhet för skattebetalarna om grundläggande regler i ett skattesystem byts ut med jämna mellanrum. Dock finns det ingen anledning att hålla fast vid ett gammalt regelsystem som inte fungerar och som därav kräver ändring år efter år. Det kan då vara mer lämpligt att ersätta detta med ett helt nytt system som är väl genomtänkt och står sig i framtiden. Med detta sagt är jag av åsikten att dagens svenska regler borde avskaffas till förmån för ett nytt genomarbetat regelverk.

Hur det svenska regelverket ska utformas i detalj är jag dessvärre inte i position att utreda men jag ska föreslå några huvuddrag som jag önskar se i det.

Det är viktigt att stater lär av varandra. Utredningen ovan är långt ifrån uttömmande och fler länder hade kunnat listas men jag anser ändå mig kunna dra några användbara slutsatser. När de nuvarande svenska reglerna infördes framhölls de som relativt enkla att tillämpa, vilket har visat sig inte alls vara fallet. Det sista jag önskar är att dagens diffusa och svårtillämpbara regler ersätts med några än mer komplicerade. Jag eftersträvar förutsebara och neutrala regler som kan accepteras såväl av näringslivet som av staten. Med detta sagt är jag främmande för att införa regler liknande de i Danmark och Frankrike. De är för komplexa till sin karaktär och verkar skapa mer problem än de löser. Vidare passar Storbritanniens regler inte in i det svenska rättssystemet då de är alldeles för oförutsebara. Nederländernas regler har Sverige som nämnt redan provat och det utan större framgång. Detta lämnar kvar Tysklands regelsystem vilket jag finner vara mest intressant av de ovan beskrivna. Med detta dock ej sagt att det inte finns inslag i de andra systemen som skulle kunna nyttjas.

²¹⁸ Van den Berg van Sapiroea A, ET January 2009.

Till att börja med har Sverige idag inte något system för sambeskattnings/beskattnings på konsoliderad nivå. Då denna företeelse är främmande för det svenska skattesystemet ämnar jag inte heller att föreslå någon sådan regel. Därav kommer Sverige inte att dras med de problem förknippade med detta, till exempel kompabiliteten med EU-rätten och kringgåendesituationer. Några av länderna ovan har valt att göra ett bolags ränteavdragsrätt beroende av hur den globala koncernens finansieringsstruktur ser ut, vilket även Webber förespråkar. Detta är dock inget jag primärt förordar då det riskerar att leda till kontrollsvårigheter och oförutsebarhet för det enskilda koncernföretaget. Jag föredrar istället regler som endast fokuserar på låntagaren, det vill säga det bolag som vill dra av ränteutgifter. Detta utan hänsyn till vem som är mottagare av ränteutbetalningen och hur den globala koncernen i övrigt ser ut. Vidare är regler som tar sikte direkt på räntekostnaden, snarare än på lånet som sådant, enklare att tillämpa. På grundval av detta väljer jag att varken tillstyrka Johanssons eller Webbers förslag, då jag befarar att dessa blir för svåra att tillämpa i praktiken. Jag är snarare mer för en lösning likt den som tillämpas i Tyskland.

Vidare anser jag att de framtida svenska reglerna bör omfatta alla lån, såväl interna som externa, såväl inhemska som gränsöverskridande. Tysklands regler är av "safe-haven"-karaktär, på gott och ont. Företagen kommer alltid att hitta sätt att anpassa sig till gällande regler för att i möjligaste mån minimera skattekostnaden, uppfinningsrikedomen är stor. Detta är någonting som måste accepteras, staten sätter spelreglerna och företagen följer dem. "Safe-haven"-regler kan vidare anses som orättvisa och kommer att påverka olika företag på olika sätt men någonstans måste en gräns dras då det är omöjligt att utforma branschspecifika regler, vilket visade sig i USA (se ovan). Å ena sidan eftersträvas förutsebara regler som inte påverkar sund affärsmässighet negativt och å andra sidan ska reglerna vara omöjliga att kringgå, vilket synes vara en olöslig uppgift. "Safe-haven"-regler är inte optimala ur rättvisesynpunkt men jag befarar att regler likt Johanssons och Webbers förslag blir för komplexa. Oavsett regeltyp kommer ett visst kringgående vara tvunget att accepteras då det är ett pris som får betalas för att upprätthålla principerna om förutsebarhet och rättssäkerhet. I gengäld besparas företagen och Skatteverket onödiga administrationskostnader och begripliga regler fås. När företag vet vilka regler som gäller och vad som förväntas av dem kan det förhoppningsvis leda till att de väljer att etablera sig i Sverige. Reglerna kommer att upplevas som legitima och synliga samt inte orsaka onödiga samhällskostnader. Det svåraste är dock att hitta en gräns som är välavvägd och kan upplevas som effektiv, rättvis och proportionerlig. Om det är möjligt önskar jag befrias från krångliga undantagsregler.

Jag förespråkar att den allmänna bevisbördans placering som råder inom skatterätten ska gälla, det vill säga att den som anser sig ha rätt till ett avdrag också ska bevisa det. Företagen ska dock inte åläggas en orimlig utredningsskyldighet utan beviskravet måste vara väl avvägt. Detta borde dock följa automatiskt av att reglerna är enkla och lättillämpbara.

För att staten inte ska gå miste om skatteintäkter genom kringgående av de nya reglerna förespråkar jag instiftande av incitamentsregler. Detta för att det inte ska löna sig att fly skatten genom skatteplanering framför att betala den. Företagen kan i så fall koncentrera sig på att generera ökad lönsamhet istället för att lägga resurser på skatteplanering. Incitamentsregler som kan vara aktuella här är sänkt bolagsskatt samt införande av källskatt på ränta och avdrag för viss avkastning på eget kapital. Jag tror att sådana regler höjer skattebasen på sikt. Dessutom neutraliseras skillnaden mellan användning av riskkapital och lån samtidigt som småföretagen hamnar i en mer likvärdig situation i förhållande till de större företagen.

Vidare är det av största vikt att Sveriges internationella åtaganden uppfylls. Om reglerna ämnar träffa även andra situationer än koncerninterna är det nödvändigt att såväl principen om fri etablering som principen om fri rörlighet för kapital uppfylls.²¹⁹ Vidare ska reglerna inte inkräkta på skatteavtalsrätten eller ränte/royaltydirektivet. Om reglerna påverkar alla bolag och situationer i samma utsträckning och därmed inte är diskriminerande torde åtagandena vara uppfyllda. Ränte/royaltydirektivet tar som nämnt sikte på mottagarens situation och inte utbetalarens vilket gör att regler som begränsar ränteavdragsrätten för gäldenären inte torde strida mot detta direktiv.

Jag sätter min tilltro till att den förordnade kommittén gör en fullgod utredning där hänsyn tas till hur företagens beteende kommer att förändras med regelverket och en utredning om att Sverige kommer tjäna på de regler som föreslås. Jag eftertraktar internationellt attraktiva regler som står sig i den rådande konkurrensen. Vidare åstundas att hänsyn tas till angränsande lagstiftning såsom hur redovisningsrätten och associationsrätten påverkar, och påverkas, av de nya reglerna. Detta eftersom det nya regelverket måste vara genomförbart i ett större perspektiv. Låt oss alltså hoppas att den tillsatta utredning beaktar att Sverige inte kan kopiera något annat lands regelverk utan gör en grundlig undersökning av vad som passar bäst in i det svenska skattesystemet och därmed inte gör som sist, kopierar ett bristande regelverk.²²⁰

²¹⁹ KOM/2007/0785 slutlig.

²²⁰ Inför lagstiftningen till de nuvarande ränteavdragsbegränsningsreglerna hämtades det som nämnts inspiration från Nederländernas reglering i frågan och delar kom att kopieras rakt av. Nederländerna har dock reviderat sin lagstiftning ett antal gånger såväl före, under och efter den svenska lagstiftningen.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Prop. 2008/09:65, *Sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder för företag.*

Dir. 2011:1, *Översyn av företagsbeskattningen.*

Lagrådsremiss 2008-09-25, *Ränteavdragsbegränsningar i syfte att förhindra vissa fall av skatteplanering inom en intressegemenskap.*

Finansdepartementets promemoria 2008-08-25, *Ränteavdragsbegränsningar i syfte att förhindra vissa fall av skatteplanering inom en intressegemenskap, dnr Fi2008/4093.*

Skatteverkets promemoria 2008-06-23, *Förslag om begränsningar i avdragsrätten för ränta m.m. på vissa skulder, bilaga till dnr 131-348803-08/113.*

Skatteverkets promemoria 2009-12-14, *Ränteavdrag i företagssektorn, bilaga till dnr 131-890752-09/113.*

Skatteverkets promemoria 2011-03-14, *Ränteavdrag i företagssektorn - Fortsatt kartläggning, bilaga till dnr 131-755479-10/113.*

Skatteverkets skrivelse 2010-08-30, *Tillämpning av den s.k. 10 %-regeln i reglerna om begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder samt skatteflyktslagen, dnr 131 564990-10/111.*

Skatteverkets ställningstagande 2009-01-29, *Tillämpning av undantagsregeln vid huvudsakligen affärsmässigt motiverade förhållanden, den s.k. ventilen, i reglerna om begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder, dnr 131 157328-09/111.*

OECD:s modellavtal och kommentarer från juli 2010 – condensed version.

European Commission – Taxation and customs union, *Taxation trends in the European Union – Data for the EU Member States, Iceland and Norway, 2011.*

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *om tillämpning av åtgärder för att motverka missbruk i fråga om direkt beskattning – inom EU och i förhållande till tredje land, KOM/2007/0785 slutlig.*

IFA Cahiers 1994 - Vol. 79a. *Deductibility of interest and other financing*

charges in computing income.

Litteratur

Dahlberg Mattias, *Ränta eller kapitalvinst*, Iustus Förlag AB, Uppsala 2007.

Eriksson Asbjörn, *Praktisk beskattningsrätt*, Studentlitteratur AB, 18:e upplagan, Lund 2011.

Lodin Sven-Olof, Lindencrona Gustaf, Melz Peter, Silfverberg Christer, *Inkomstskatt - en läro- och handbok i skatterätt*, Studentlitteratur AB, 13:e upplagan, Lund 2011.

Övrig litteratur

Deloitte, *Denmark Taxation and Investment Guide 2011*, A publication of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, published December 2010.

Deloitte, *France Taxation and Investment Guide 2010*, A publication of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, published January 2010.

Deloitte, *Germany Taxation and Investment Guide 2011*, A publication of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, published March 2011.

Deloitte, *Netherlands Taxation and Investment Guide 2011*, A publication of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, published August 2011.

Deloitte, *United Kingdom Taxation and Investment Guide 2010*, A publication of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, published August 2010.

Artiklar

Skatterättsliga

Andersson Krister, Räntesnurror, gungor och karuseller, *SvSkT* nr 3 2009.

Andersson Thomas, Ränteavdragsbegränsning i bolagssektorn, några erfarenheter två år senare, *SvSkT* nr 4 2011.

Andersson Thomas, Carneborn Christian, Något om ränteavdragsbegränsningsreglernas räckvidd och innebörd, *SvSkT* nr 10 2010.

Estberg Staffan, ”Thin capitalisation” av utländskt dotterbolag, *SvSkT* nr 5 1990.

Fast Katarina, Seminarium om s.k. räntesnurror, *SvSkT* nr 9 2008.

Gerson Anna, Om ränteavdrag i EG-domstolens praxis, *SN* nr 3 2009.

Hellenius Richard, De nya ränteavdragsbegränsningarna, *SvSkT* nr 2 2009.

Johansson Jesper, Ränteavdragsbegränsningar – med anledning av att kapital är fungibelt, *SN* nr 9 2011.

Lodin Sven-Olof, Koncernintern upplåning – ett instrument för internationellt skattearbitrage, *SvSkT* nr 4 2011.

Lodin Sven-Olof, Några kvalitetskrav på en god skattelagstiftning, *SN* nr 9 2007.

Peter Melz, Avdragsrätt för ränta i internationella verksamheter, *SN* nr 5 1995.

Samuelson Lars, HFD avvaktar EU-domstolen om ränteavdragsbegränsning, *SvSkT* nr 6-7 2011.

Tivéus Ulf, Lagrådsremiss om ränteavdragsbegränsningar, *SN* nr 12 2008.

Van den Berg van Saparoea Anouc, Optimizing the Interest Deduction Rules – A Never-Ending Story, *ET* January 2009.

Webber Stuart, Thin Capitalization and Interest Deduction Regulations, *Copenhagen Research Group on International Taxation – CORIT, Discussion Paper No 8* 2010.

Zester Anitza, Affärsmässiga skäl – vad är innebörden?, *SN* nr 5 2009.

Dagspress

Cervenka Andreas, Nygårds Olle, ”Blir rika på skattepengar utan att skatta”, *SvD* 2011-03-10.

Cervenka Andreas, Nygårds Olle, ”Front mot nolltaxering”, *SvD* 2011-03-31.

Dagens industri, ”Riskkapital nytt skattefrälse”, *DI* 2011-04-11.

Sjöstrand Mats, ”Räntesnurror inte bra ens för näringslivet”, *DN* 2008-08-21.

Övrigt

Enkät

Deloitte's kontor i Eindhoven, Nederländerna.

Deloittes kontor i Frankfurt, Tyskland.

Deloittes kontor i Köpenhamn, Danmark.

Deloittes kontor i Nottingham, Storbritannien.

Deloittes kontor i Paris, Frankrike.

Rättsfallsförteckning

Skatterättsnämndens förhandsbesked

Dnr 13-09/D
Dnr 15-09/D
Dnr 24-09/D
Dnr 52-10/D
Dnr 62-09/D
Dnr 85-09/D
Dnr 89-09/D
Dnr 96-09/D
Dnr 160-09/D

Högsta förvaltningsdomstolens mål

mål nr 216-10
mål nr 283-10
mål nr 2662-09
mål nr 4348-10
mål nr 4797-10
mål nr 4798-10
mål nr 4800-10
mål nr 5070-09
mål nr 7648-09
mål nr 7649-09
RÅ 1990 ref 34
RÅ 2001 ref 79
RÅ 2007 ref 84
RÅ 2007 ref 85
RÅ 2008 ref 24

EU-domstolens mål

C-28/95
C-196/04
C-282/07
C-294/97
C-298/05
C-311/88
C-324/00
C-397/09
C-403/03
C-492/04
C-513/03
C-524/04